

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН І БІЗНЕСУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускової кафедри
_____ Л. М. Побоченко
«_____» _____ 2022р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 292 «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ
«МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»

Тема: «Проблеми діяльності міжнародних банків регіонального розвитку
в сучасних умовах»

Виконавець: Кузьменко Андрій Володимирович,
група МEB-401

_____
(підпис виконавця)

Керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних
економічних відносин і бізнесу ФМВ НАУ
Ричка Марина Анатоліївна

_____
(підпис керівника)

Нормоконтролер: Набок Інна Іванівна

_____
(підпис нормоконтролера)

Київ - 2022

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу
спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Побоченко Л.М.
«__» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи

Кузьменко Андрія Володимировича

1. Тема роботи «Проблеми діяльності міжнародних банків регіонального розвитку в сучасних умовах» затверджена наказом ректора «19» квітня 2022 р. №399/ст.
2. Термін виконання роботи: з 09 травня 2022 року по 19 червня 2022 року.
3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти щодо регулювання прямих іноземних інвестицій в Україні, статистичні матеріали Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України, Державної служби статистики України, щорічні звіти міжнародних організацій: Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародного валютного фонду (МВФ), Світової організації торгівлі (СОТ), Світового банку (СБ).
4. Зміст пояснювальної записки: Теоретичні засади міжнародних банків регіонального розвитку, аналіз діяльності міжнародних банків регіонального розвитку, Україна та міжнародні регіональні банки розвитку
5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу: у роботі розміщено 10 таблиць, 13 рисунків.
6. Презентація основних результатів кваліфікаційної роботи в електронному вигляді. Розроблена презентація в Microsoft Office Power Point, складає 30 слайдів.

7. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Вивчити літературні джерела з предмету дослідження та написати заяву про затвердження теми кваліфікаційної роботи	29.03.2022	Виконано
2.	Затвердити план дослідження та отримати завдання до виконання кваліфікаційної роботи	29.04.2022	Виконано
3.	Розкрити теоретичні засади міжнародних банків регіонального розвитку	03.05.2022 – 10.05.2022	Виконано
4.	Проаналізувати діяльність міжнародних банків регіонального розвитку	11.05.2022 – 17.05.2022	Виконано
5.	Визначити та обґрунтувати співпрацю України та міжнародних регіональних банків розвитку	18.05.2022 – 24.05.2022	Виконано
6.	Написати реферат, вступ, висновки та оформити список використаних джерел і додатки	25.05.2022 – 27.05.2022	Виконано
7.	Оформити кваліфікаційну роботу та пройти перевірку на плагіат	28.05.2022	Виконано
8.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	07.06.2022	Виконано
9.	Передати кваліфікаційну роботу рецензенту для рецензування (за 10 днів до захисту)	04.06.2022	Виконано
10.	Передати кваліфікаційну роботу науковому керівникові для написання відгуку (за 7 днів до захисту)	07.06.2022	Виконано

8. Дата видачі завдання: « 20 » квітня 2022р.

Керівник кваліфікаційної роботи

_____
(підпис керівника)

Ричка М.А.

(П.І.Б)

Завдання прийняв до виконання

_____
(підпис випускника)

Кузьменко А.В.

(П.І.Б)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Проблеми діяльності міжнародних банків регіонального розвитку у сучасних умовах»: 98 с., 13 рис., 10 табл., 117 літературних джерел.

Перелік ключових слів (словосполучень): МІЖНАРОДНІ БАНКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ, ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ, ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ УСТАНОВИ, РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК, ІНКЛЮЗИВНЕ ЗРОСТАННЯ, ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ, ФІНАНСУВАННЯ.

Об'єктом дослідження є діяльність міжнародних банків регіонального розвитку.

Предметом дослідження є міжнародні банки регіонального розвитку.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження проблем діяльності міжнародних банків регіонального розвитку.

Методи дослідження: загальні методи (аналіз, синтез, індукція, дедукція, класифікація), теоретичні методи (системний аналіз), економіко-статистичні, графічні та інші.

Значущість виконаної роботи та висновки: подальше створення належних і достатніх умов для залучення до співпраці регіональних банків розвитку з Україною, а саме створення правових, організаційно-адміністративних, економічних, політичних умов забезпечення інвестиційної привабливості України.

Рекомендації щодо використання результатів: матеріали дипломної роботи рекомендується використовувати для застосування при написанні звітів щодо діяльності міжнародних банків регіонального розвитку.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ БАНКІВ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	9
1.1. Роль і місце міжнародних регіональних банків розвитку у світовій економіці.....	9
1.2. Принципи функціонування міжнародних банків розвитку для світової спільноти	14
1.3. Вплив банків регіонального розвитку на економічні процеси в країнах світу.....	25
РОЗДІЛ 2	
АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ БАНКІВ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	36
2.1. Тенденції розвитку міжнародних банків регіонального розвитку для економік країн світу.....	36
2.2. Функціонування міжнародних банків регіонального розвитку в період пандемії Covid-19.....	45
2.3. Оцінка впливу діяльності регіональних банків розвитку на економіку України.....	54
РОЗДІЛ 3	
ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ РЕГІОНАЛЬНИХ БАНКІВ РОЗВИТКУ	63
3.1. Загрози та ускладнення розвитку міжнародних банків розвитку в сучасних умовах	63
3.2. Впровадження проектів банками регіонального розвитку в Україні.....	73
3.3. Зміни розстановки сил на світовій арені регіональних банків розвитку під впливом війни в Україні	77
ВИСНОВКИ.....	85
СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	88

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В XXI столітті загальною тенденцією у взаємозв'язках між країнами є прагнення до глобалізації, в даних умовах широкого розповсюдження набувають міжнародні організації та міжнародні кредитно-фінансові інституції. За останні два десятиліття країни світу зіткнулися з різного роду соціальними та економічними викликами, такими як глобальна фінансова криза 2008 року, пандемія COVID-19, геополітична нестабільність, у зв'язку з воєнною агресією Росії проти України у 2014-2022 роках. Всі ці виклики створюють проблеми та перешкоди для нормального функціонування регіональних банківських установ фінансування розвитку.

Дані фінансові установи є важливими інституціями, що сприяють економічному та соціальному розвитку у країнах їхньої діяльності. Міжнародний регіональний банк розвитку – це фінансова установа, створена для надання інвестиційного капіталу для стартапів і підприємств у країнах з низьким або середнім рівнем доходу. Тому регіональні банки розвитку надають фінансову допомогу бізнесу шляхом виділення кредитів та грантів під низькі відсотки для бізнесу, що розвивається. Крім того, регіональні банки розвитку є багатосторонніми фінансовими установами, створеними країною або групою країн, щоб допомогти розвитку бізнесу як фінансово, так і технічно. За такими критеріями можна визначити наступні банківські установи: Африканський банк розвитку, Азіатський банк розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Міжамериканський банк розвитку, Європейський інвестиційний банк.

Інвестиційний капітал має вирішальне значення для успіху будь-якого бізнесу. Регіональні банки розвитку допомагають бізнесу фінансовими та технічними інструментами, не прагнучи максимізувати прибуток для акціонерів.

Розвиток бізнесу є важливим для міжнародних банків регіонального розвитку, тому ці багатосторонні банки розвитку, пропонують кредити з низькими відсотками

або безвідсоткові для бізнесу, що розвивається. Вони також пропонують гранти на проекти розвитку в таких основних секторах економіки, як сільське господарство, освіта, охорона здоров'я та інші.

Найбільш важливими в науковому розумінні для автора під час роботи над дипломною роботою були теоретичні розробки провідних вітчизняних фахівців, зокрема: Козик В.В., Кириленко О.П., Базилевич В.Д., Лук'яненко Д.Г., Поручник А.М., Хорошковський В.І та ін.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження проблем діяльності міжнародних банків регіонального розвитку.

Відповідно до поставленої мети виділяють **основні завдання**:

- визначити роль і місце міжнародних банків регіонального розвитку у світовій економіці;
- розкрити принципи функціонування міжнародних банків розвитку;
- оцінити вплив банків регіонального розвитку на економічні процеси в країнах світу;
- дослідити тенденції розвитку міжнародних банків регіонального розвитку для економік країн світу;
- провести аналіз функціонування міжнародних банків регіонального розвитку в період пандемії Covid-19;
- оцінити впливу діяльності регіональних банків розвитку на економіку України;
- проаналізувати загрози та ускладнення розвитку міжнародних банків розвитку в сучасних умовах;
- дослідити впровадження проектів банками регіонального розвитку в Україні;
- провести аналіз зміни розстановки сил на світовій арені регіональних банків розвитку під впливом війни в Україні.

Об'єктом дослідження є діяльність міжнародних банків регіонального розвитку.

Предметом дослідження є міжнародні банки регіонального розвитку.

Методологія дослідження. Методологічну основу дослідження становлять фундаментальні положення діяльності міжнародних банків регіонального розвитку. В першому розділі при розкритті ролі та принципів діяльності даних банків використовувалися методи від абстрактного до конкретного, поєднання аналізу та синтезу, структурно-системного підходу, методу, причинно-наслідкових зв'язків. В другому розділі роботи, в аналітичній частині, де досліджувалися та аналізувались показники та тенденції сучасного стану діяльності міжнародних банків регіонального розвитку, зокрема в Україні, використовувалися методи логічного й історичного, кількісно-якісного аналізу, статистичні методи, методи порівняльного аналізу. У завершальному третьому розділі основним науковим методом був метод причинно-наслідкових, логічних та функціональних зв'язків і залежностей, для визначення проблематики діяльності міжнародних банків регіонального розвитку.

Теоретичну основу роботи склали економічні дослідження вітчизняних та зарубіжних учених. При написанні роботи використовувались матеріали Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, офіційні веб сторінки міжнародних банків регіонального розвитку. Фактологічною та статистичною основою слугували щорічні звіти міжнародних банків регіонального розвитку, а також Світового банку.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку бібліографічних посилань використаних джерел. В роботі розміщено 10 таблиць та 13 рисунків. Список бібліографічних посилань використаних джерел включає 117 найменувань на одинадцяти сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ БАНКІВ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

1.1. Роль і місце міжнародних регіональних банків розвитку у світовій економіці

Протягом 50-60-х років, 20-го століття у світі почалась тенденція до утворення міжнародних регіональних фінансових інституцій, які були покликані, задля концентрації на фінансуванні країн-членів, в окремому регіоні або групі регіонів.

Міжнародні регіональні банки розвитку є багатосторонніми фінансовими установами, які надають фінансову та технічну допомогу для розвитку країн з низьким і середнім рівнем доходів у своїх регіонах. Фінанси виділяються через позики та гранти з низькими відсотками для низки секторів економіки, таких як охорона здоров'я та освіта, інфраструктура, державне управління, розвиток фінансового та приватного секторів, сільське господарство, а також управління навколишнім середовищем та природними ресурсами. Термін «регіональні банки розвитку» зазвичай відноситься до наступних установ:

- Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР);
- Європейський інвестиційний банк (ЄІБ);
- Азіатський банк розвитку (АзБР);
- Африканський банк розвитку (АфБР);
- Міжамериканський банк розвитку (МАБР)[97],[31].

Роль та місце міжнародних банків регіонального розвитку для країн світу можна розгалужити за наступними аспектами:

– Банки регіонального розвитку створюють можливість накопичення світових фінансових ресурсів. Формування регіонального банку розвитку дозволяє акумулювати величезні фінансові ресурси за рахунок внесків країн-засновників,

міжнародних фондів, транснаціональних банків, фінансових асоціацій та інших джерел. Економічний розвиток регіонів країн, що розвиваються, потребує значних інвестицій і капітальних трансфертів. У зв'язку з цим вирішення питань фінансування є пріоритетним;

– Важлива роль регіональних банків розвитку, це першочергове вирішення соціально-економічних проблем країн регіону. Тривалий колоніальний розвиток призвів до низького рівня і навіть повної відсутності соціальних інститутів та інфраструктури в країнах, що розвиваються. Економіка колоніальних країн була повністю орієнтована на потреби країн-метрополій. Найвищим економічним ефектом таких країн є розвиток аграрного сектору та переробної харчової промисловості. У деяких багатих на мінерали країнах це сфера видобутку та первинної переробки видобутої сировини [98].

– Міжнародні банки регіонального розвитку відіграють важливу роль у залученні прямих іноземних інвестицій, транснаціональних корпорацій (ТНК), виробництва, технологій, підвищення якості товарів і послуг. Регіональні банки розвитку забезпечують виконання зобов'язань перед іноземними інвесторами, стабілізують ризики управління потоком інвестицій ТНК. Реалізація ресурсів прямих іноземних інвестицій, розвиток промислових комплексів забезпечує підвищення якості життя населення, розвиток інфраструктури, підвищення якості товарів і послуг, надходження податків до бюджету.

– Регіональні банки розвитку надають можливість економічного реваншу країнам, що розвиваються, на основі іноземних інвестицій. Країни, що розвиваються, мають величезний економічний потенціал. Ефективна державна фінансова політика, регіональні інвестиції, банківські гарантії, сприятливий інвестиційний клімат, що стимулює приплив іноземних інвестицій, можуть визначити активізацію ресурсів країн, що розвиваються, їх історичні традиції та соціально-географічні, ресурсні та виробничі особливості. Завдяки глобальним інвестиціям такі країни, як Індія та Бразилія, можуть стати лідерами не лише в аграрному секторі, а й у таких галузях, як

програмування, інтернет-технології, освоєння космосу, створення інноваційних виробництв [98].

Важливими фінансовими інституціями, що відіграють значну роль у соціальному та економічному розвитку на європейському континенті є Європейський банк реконструкції та розвитку та Європейський інвестиційний банк.

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) був створений, щоб допомогти розбудувати нову епоху після Холодної війни в Центральній та Східній Європі. З тих пір він відіграє історичну роль і отримав унікальний досвід у сприянні змінам у регіоні та за його межами.

ЄБРР прагне сприяти просуванню в напрямку, як зазначено у його установчих статтях, «ринкової економіки та сприянню приватній та підприємницькій ініціативі». Це було його провідним принципом з моменту його створення на початку 1990-х років, і, незважаючи на нові виклики нових країн у структурі ЄБРР, ці постулати і надалі залишатимуться його місією в наступні роки.

Протягом бурхливих років початку 1990-х років акцент банку на приватному секторі як на головному двигуні змін у Центральній та Східній Європі був багаторазово підтверджений. Це був період, який закріпив репутацію ЄБРР як експерта з переходу до відкритого ринку.

ЄБРР брав активну участь у таких галузях, як реформа банківської системи, лібералізація цін, приватизація (легалізація та політичний діалог) та створення належної правової бази для прав власності, що є життєво важливими компонентами змін [105].

Європейський інвестиційний банк був створений згідно з Римським договором, який створив основу для Європейського співтовариства, у 1958 році. Закріплена за статтями 129 і 130 договору, роль ЄІБ полягає у наданні фінансування у формі позик для європейських держав. Особливий акцент був зроблений на інфраструктурних проектах, які приносили б користь усім п'яти початковим членам ЄС, особливо тим, які сприяли безперервному та збалансованому створенню спільного ринку. Інша початкова функція ЄІБ полягала в тому, щоб служити засобом фінансування країн зі

слабкою економікою у Європейському союзі, тобто гарантувати, що ресурси спрямовуються на більш слабкі економіки серед партнерів ЄС [71].

Особливістю ЄІБ було те, що він був створений як незалежний орган в рамках ЄС, зі штаб-квартирою в Люксембурзі, а не в Брюсселі. Директорії були створені для кожної країни-члена, а також для ЄС в цілому. Хоча очікувалося, що ЄІБ співпрацюватиме з іншими інституціями ЄС, його незалежність означала, що він міг встановлювати власні цілі кредитування, а не служити фінансовим інструментом для політичного порядку денного ЄС. (Інші структури ЄС, такі як Європейський соціальний фонд, були створені для цих цілей.) Таким чином, пріоритети ЄС щодо інвестицій та соціального «пристосування» залишалися незалежними один від одного. Це також означало, що ЄІБ було створено виключно як кредитну інституцію, а не як орган, що надає гранти [71].

АзБР був задуманий на початку 1960-х років як фінансова установа, яка мала б співпрацювати з азійським регіоном та сприяла б економічному зростанню та співпраці в одному з найбільш бідніших регіонів світу на той час.

Резолюція, прийнята на першій конференції міністрів з азіатського економічного співробітництва, що була проведена Економічною комісією ООН для Азії та Далекого Сходу в 1963 році, ознаменувала початок роботи по створенню АзБР.

Столиця Філіппін, Маніла, була обрана для розміщення нової установи, яка відкрилася 19 грудня 1966 року, до складу якої входив 31 член, які об'єдналися для обслуговування переважно сільськогосподарського регіону. Такеші Ватанабе був першим президентом АзБР.

Протягом 1960-х років АзБР зосереджував велику частину своєї допомоги на розвитку продовольчого та сільськогосподарського секторів регіону [36].

Створена для сприяння зусиллям економічного та соціального розвитку на африканському континенті, група Африканського банку розвитку складається з трьох структур: Африканського банку розвитку (АфБР) , який є головною установою, створеною відповідно до угоди, підписаної 23 державами-засновниками 14 серпня. , 1963 в Хартумі, Судан. Угода набула чинності 10 вересня 1964 року. Група АзБР

включає дві пільгові інституції – Африканський фонд розвитку (АФР), створений 29 листопада 1972 року Африканським банком розвитку і Трастовий фонд Нігерії, створений у 1976 році Федеральним урядом Нігерії.

АфБР також відіграє важливу роль у створенні та просуванні інших африканських інститутів розвитку, таких як Африканська корпорація перестраховування, Асоціація фінансових установ розвитку Африки, Федерація африканських консультантів, Африканський фонд розвитку проєктів, Міжнародна фінансова компанія для інвестицій в Африці, Африканська компанія з менеджменту, Африканський бізнес, Африканський експортно-імпортний банк, Африканський фонд розвитку потенціалу, Спільний африканський інститут, Мережа навколишнього середовища та сталого розвитку в Африці [39].

Ідея інституту розвитку для Латинської Америки була вперше висунута під час перших спроб створити міжамериканську систему, на Першій Панамериканській конференції в 1890 році. Знадобилося б майже сім десятиліть, щоб Міжамериканський банк розвитку став реальністю в рамках ініціативи, запропонованої президентом Бразилії Жуселіно Кубічеком.

Банк був офіційно створений у 1959 році, коли Організація американських держав розробила проєкт Статті угоди про створення Міжамериканського банку розвитку.

Протягом багатьох років МАБР додав нових країн-членів і збільшив свій капітал у дев'ять разів. Ці дії дозволили МАБР посилити роль у подоланні бідності та інших програм розвитку, які допомогли трансформувати Латинську Америку та Карибський басейн [76].

Отже, протягом 60-х років, 20-го століття відбулася глобальна зміна у структурі банківських установ, зі створенням Європейського інвестиційного банку, міжамериканського банку розвитку, а далі інших банків регіонального розвитку. Результатом цих змін стало створення нових фінансово-кредитних інституцій, роллю у світовій економіці яких, стали принципи сприяння соціальному та покращення економічного життя в регіонах їхньої діяльності.

1.2. Принципи функціонування міжнародних банків розвитку для світової спільноти

Кожен з міжнародних банків регіонального розвитку з початку своєї діяльності встановив власні принципи та засади діяльності, що відповідають меті та цілям їхньої роботи. Банки регіонального розвитку спрямовані на кредитування проектів у регіоні їхньої діяльності, дані проекти зазвичай пов'язані зі стійким економічним розвитком країни, через залучення коштів у різні сектори економіки.

Європейський банк реконструкції та розвитку працює у 38 різних країнах Південного та Східного Середземномор'я, Центральної та Східної Європи та Центральної Азії.

ЄБРР є державною власністю акціонерів у 69 країнах. Він підтримує лише країни, які віддані демократичним принципам. Організація також сприяє екологічно стійкому розвитку та гендерній рівності та пропагує прозорі принципи діяльності [104]. Організація не фінансує проекти, пов'язані з тютюновою промисловістю, оборонною сферою, певними алкогольними продуктами, діяльністю, що пов'язана з азартними іграми або речовинами, забороненими міжнародним правом [106], [33].

ЄБРР реалізовує фінансування проектів у ряді секторів, включаючи громадські роботи, агробізнес, фінансові установи, енергоефективність, виробництво, нерухомість, туризм, телекомунікації, природні ресурси, транспорт, інформаційні технології та муніципальній інфраструктурі [100].

Фінансування структурується наступним чином:

- кредити;
- інвестиції в акціонерний капітал;
- гарантії;
- пошук проектів;
- інші програми підтримки [93].

Чітко визначений набір стандартів регулює роботу в Європейському банку реконструкції та розвитку. ЄБРР прагне створювати надійний інвестиційний клімат

на основі ефективної законодавчої та нормативно-правової бази, яка сприяє корпоративному управлінню, включаючи ефективні методи управління, тверду позицію проти корупційних дій, прозорість бухгалтерської інформації, а також чіткі та послідовні методи бухгалтерського обліку та аудиту. Усі операції ЄБРР керуються необхідністю сприяти екологічно безпечному сталому розвитку.

Підтримка реформ, які зміцнюють демократію, є важливим аспектом мандата ЄБРР, як зазначено у статті 1 Угоди про заснування банку. Одним із основоположних принципів ЄБРР є те, що демократичні та ринкові реформи йдуть пліч-о-пліч.

ЄБРР прагне сприяти екологічно та соціально безпечному сталому розвитку у всьому спектрі їхньої діяльності. ЄБРР прагне, щоб проекти, що фінансуються банком, були соціально та екологічно стійкими, поважали права постраждалих працівників і громад, а також були розроблені та експлуатовані відповідно до нормативних вимог і передової міжнародної практики.

Ще одним важливим принципом діяльності ЄБРР є прозорість їхньої діяльності. Частиною перевірки належного управління є постійний діалог ЄБРР з акціонерами, а також іншими зацікавленими сторонами, такими як неурядові організації. Процес самоперевірки та діалогу сформував основні принципи, якими керується ЄБРР щодо розкриття інформації та прозорості.

ЄБРР як міжнародний банк регіонального розвитку пропагує доброчесність, належне корпоративне управління та високі етичні стандарти у всіх бізнес-операціях. Офіс головного спеціаліста з дотримання вимог ЄБРР сприяє належному управлінню та забезпечує застосування найвищих стандартів доброчесності до всієї діяльності ЄБРР відповідно до найвищих стандартів міжнародної практики.

ЄБРР приділяє увагу до питань гендерної рівності як невід'ємної частини до сприяння сталому та соціально безпечному розвитку в рамках інвестицій та діяльності банку. Гендерна рівність є основним елементом сприяння ефективному управлінню бізнесом та просуванню сталого зростання в країнах, в які ЄБРР інвестує.

Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) сприяє досягненню цілей Європейського Союзу, надаючи довгострокове фінансування проектів, гарантії та

консультації. Він підтримує проекти як всередині ЄС, так і за його межами. Його акціонерами є країни-члени ЄС. ЄІБ є мажоритарним акціонером Європейського інвестиційного фонду (ЄІФ), і обидві організації разом утворюють групу ЄІБ. Група ЄІБ є частиною ширшої стратегії, спрямованої на подолання великого інвестиційного розриву шляхом звільнення інвесторів від деяких ризиків, притаманних проектам.

Завданням ЄІБ є сприяти збалансованому та стабільному розвитку внутрішнього ринку в інтересах Європейського Союзу. ЄІБ у всіх секторах економіки сприяє фінансуванню проектів [94], (рис. 1.1):

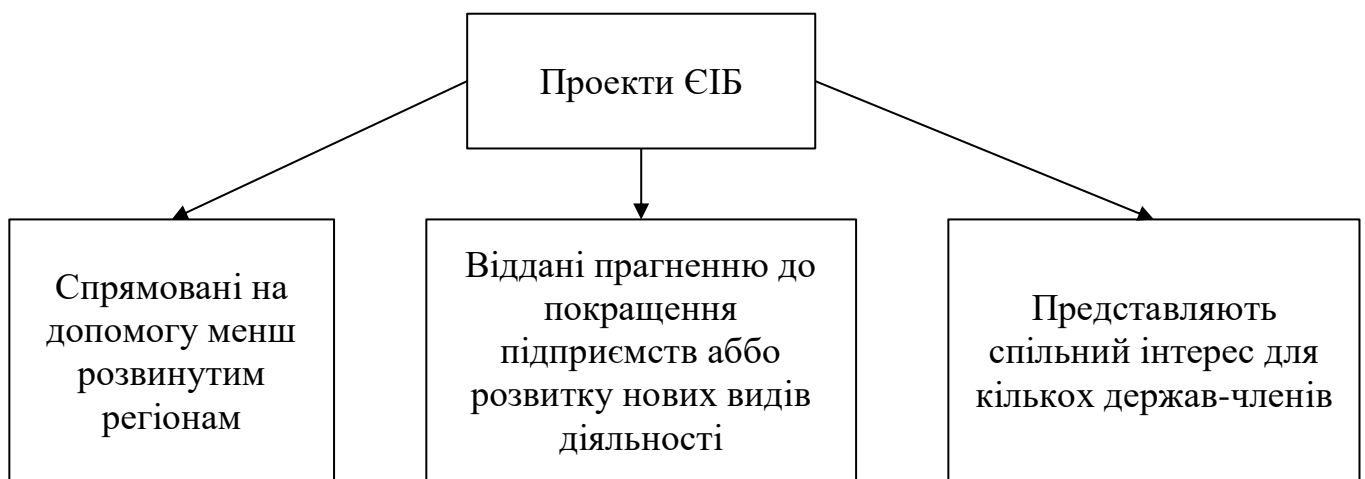

Рис. 1.1. Характеристика проектів Європейського інвестиційного банку.

Примітка. Побудовано автором за даними Project finance EBRD [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/work-with-us/project-finance.html>.

Для досягнення своїх цілей ЄІБ переважно використовує власні ресурси та міжнародні ринки капіталу. Власні ресурси надають члени ЄІБ, тобто держави-члени. Внесок до капіталу кожної окремої держави-члена визначено у статті 4 Статуту ЄІБ і розраховується відповідно до економічної ваги держав-членів. Після виходу Великобританії з ЄС Рада керуючих ЄІБ вирішила, що решта держав-членів пропорційно збільшать свої внески у капітал, щоб зберегти той самий рівень загального основного капіталу (243,3 млрд. євро). Станом на березень 2020 року основний капітал ЄІБ збільшився ще на 5,5 млрд. євро після рішення двох держав-

членів збільшити свої внески (Польщі та Румунії). Загальний підписний капітал ЄІБ на 2021 рік становив 248,8 млрд. євро [94].

Більшу частину своїх кредитних ресурсів ЄІБ залучає на міжнародних ринках капіталу, в основному шляхом випуску облігацій. Це один з найбільших наднаціональних кредиторів у світі. Для отримання економічно ефективного фінансування важливий високий кредитний рейтинг. Найбільші рейтингові агентства наразі присвоюють ЄІБ найвищий рейтинг, що відображає якість його кредитного портфеля. ЄІБ зазвичай фінансує одну третину кожного проекту, але допоміжне фінансування може досягати 50%.

ЄІБ використовує широкий спектр різних інструментів, але в основному позики та гарантії. Проте було також розроблено ряд інших, більш інноваційних інструментів з більш високим ризиком. Фінансування, надане ЄІБ, також може поєднуватися з фінансуванням з інших джерел ЄС (зокрема, з бюджету ЄС), цей процес, відомий як змішування. Окрім фінансування проектів, ЄІБ також працює як дорадча інституція.

Кредитування надається переважно у формі прямих або проміжних позик. Прямі проектні позики підлягають певним умовам, наприклад, загальні інвестиційні витрати повинні перевищувати 25 млн. євро, а кредит може покривати лише до 50% витрат проекту. Проміжні позики складаються з кредитування місцевих банків або інших посередників, які, у свою чергу, підтримують кінцевого одержувача. Більшість кредитів відбувається в ЄС.

На додаток до своєї більш традиційної кредитної діяльності, ЄІБ також використовує механізми змішування, щоб поєднувати свої позики з грантами від державних органів або благодійних організацій.[94]

Основною місією Азіатського банку розвитку є сприяння зростанню та співпраці між країнами Азіатсько-Тихоокеанського регіону.

Заснований у 1966 році та розташований у Манілі, Філіппіни, АЗБР допомагає членам і партнерам, надаючи позики, технічну допомогу, гранти та інвестиції в капітал для сприяння соціальному та економічному розвитку.

АзБР відповідає за великі проекти в регіоні та регулярно залучає капітал через міжнародні. АзБР також покладається на внески членів, нерозподілений прибуток від кредитування та погашення позик для фінансування організації [45].

Для виконання своєї мети АзБР виконує широкий спектр функцій, (табл. 1.1):

Таблиця 1.1

Характеристика функцій Азіатського банку розвитку

Функція	Характеристика функції
Інвестування в проекти країн-членів	АзБР сприяє інвестуванню в сектори державного та приватного капіталу з метою розвитку
Використання ресурсів для розвитку країн-членів	АзБР використовує наявні у нього ресурси для фінансування розвитку країн-членів, що розвиваються в регіоні, віддаючи пріоритет тим регіональним, субрегіональним, а також національним проектам і програмам, які найбільш ефективно сприятимуть гармонійному економічному зростанню регіону
Задоволення координаційно-консультаційних запитів країн-членів	АзБР задовольняє запити членів у регіоні, щоб допомогти їм у координації їх політики та планів розвитку з метою досягнення кращого використання їхніх ресурсів, підвищення взаємодоповнюваності їхніх економік та сприяння упорядкованому розширенню їхньої зовнішньої торгівлі
Надання технічної допомоги	Банк надає технічну допомогу для підготовки, фінансування та виконання проектів і програм розвитку
Співпраця з міжнародними організаціями	АзБР співпрацює з Організацією Об'єднаних Націй, її органами та допоміжними органами, включаючи, зокрема, Економічну комісію для Азії та Далекого Сходу, а також з міжнародними організаціями та іншими міжнародними установами, а також національними організаціями, державними чи приватними, які займаються інвестуванням коштів розвитку в регіоні

Примітка. Складено автором за даними Agreement establishing the ADB [Electronic resource].

– Access: <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/32120/charter.pdf>.

Азіатський банк розвитку надає допомогу своїм країнам-членам, що розвиваються, приватному сектору та державно-приватному партнерству через гранти, позики, технічну допомогу та інвестиції в акціонерний капітал для сприяння розвитку. АзБР регулярно сприяє політичному діалогу та надає консультативні послуги. Вони також використовують операції співфінансування, які залучають офіційні, комерційні та експортні кредитні джерела під час надання допомоги.

Членство в АзБР відкрите для членів та асоційованих членів Економічної комісії ООН для Азії та Далекého Сходу. Він також відкритий для інших країн регіону та нерегіональних розвинених країн, які є членами ООН або будь-якої з її спеціалізованих установ.

З початку 2020 року АзБР виділив понад 17,5 млрд. дол. США, щоб допомогти своїм країнам-членам, що розвиваються, подолати наслідки кризи 2020 року та задовольнити потреби у вакцинації, а також мобілізував ще 12,5 млрд. дол. США для спільного фінансування від партнерів. Через Азіатсько-Тихоокеанський фонд доступу до вакцин, який було оголошено в грудні 2020 року, АзБР надає фінансування для закупівлі вакцин, логістики та розповсюдження [67].

З 31 члена на момент його створення в 1966 році, АзБР зріс до 68 членів, з яких 49 з Азії та Тихого океану і 19 за межами.

Угода про створення Азіатського банку розвитку, відома як Статут АзБР, покладає всі повноваження установи на Раду керуючих, яка, у свою чергу, делегує деякі з цих повноважень Раді директорів. Рада керуючих збирається офіційно один раз на рік під час щорічних зборів АзБР. Вищим органом АзБР є його Рада керуючих, до складу якої входить по одному представнику від кожного члена.

Двома найбільшими акціонерами Азіатського банку розвитку є США та Японія. Хоча більшість членів Банку є вихідцями з Азіатсько-Тихоокеанського регіону, промислово розвинені країни також добре представлені. Регіональні банки розвитку зазвичай у своїй діяльності співпрацюють як з Міжнародним валютним фондом (МВФ), так і зі Світовим банком [80].

Головною метою Групи Африканського банку розвитку (АфБР) є стимулювання сталого економічного розвитку та соціального прогресу в своїх регіональних країнах-членах, таким чином сприяючи скороченню бідності.

Група АфБР досягає цієї мети шляхом:

- мобілізації та розподілу ресурсів для інвестування в країни-члени;
- надання консультацій щодо політики та технічної допомоги для підтримки зусиль у розвитку.

Стратегія Африканського банку розвитку на 2013–2022 роки відображає прагнення всього африканського континенту. Вона міцно вкорінена в глибокому розумінні та досвіді того, про розвиток Африки за останнє десятиліття, і на майбутніх перспективах розвитку.

Африка розпочала процес економічних перетворень. Цей процес демонстрував міцне та стійке зростання протягом десятиліття, але він був нерівномірним і без достатньо міцного підґрунтя, і, за будь-якою оцінкою, він не є завершеним.

Ця стратегія була покликана поставити АфБР у центр трансформації Африки та покращити якість зростання Африки. Він має на меті розширити та поглибити цей процес трансформації, головним чином, забезпечуючи спільне, а не ізольоване зростання для всіх африканських громадян і країн, а не лише для деяких. Він також має на меті забезпечити зростання, яке є не тільки екологічно стійким, але й економічним. Коли зростання є всеохоплюючим, воно створює робочі місця, які зараз потрібні континенту і які будуть затребувані у все більшій кількості, оскільки мільйони молодих людей виходять на ринок праці [40].

У 2015 році всі багатосторонні інститути розвитку узгодили один набір цілей, які називаються Цілями сталого розвитку [87], (рис. 1.2):

Першою і загальною метою є досягнення більш інклюзивного зростання, що веде не лише до рівності ставлення та можливостей, а й до глибокого скорочення рівня бідності та, відповідно, значного збільшення кількості робочих місць.

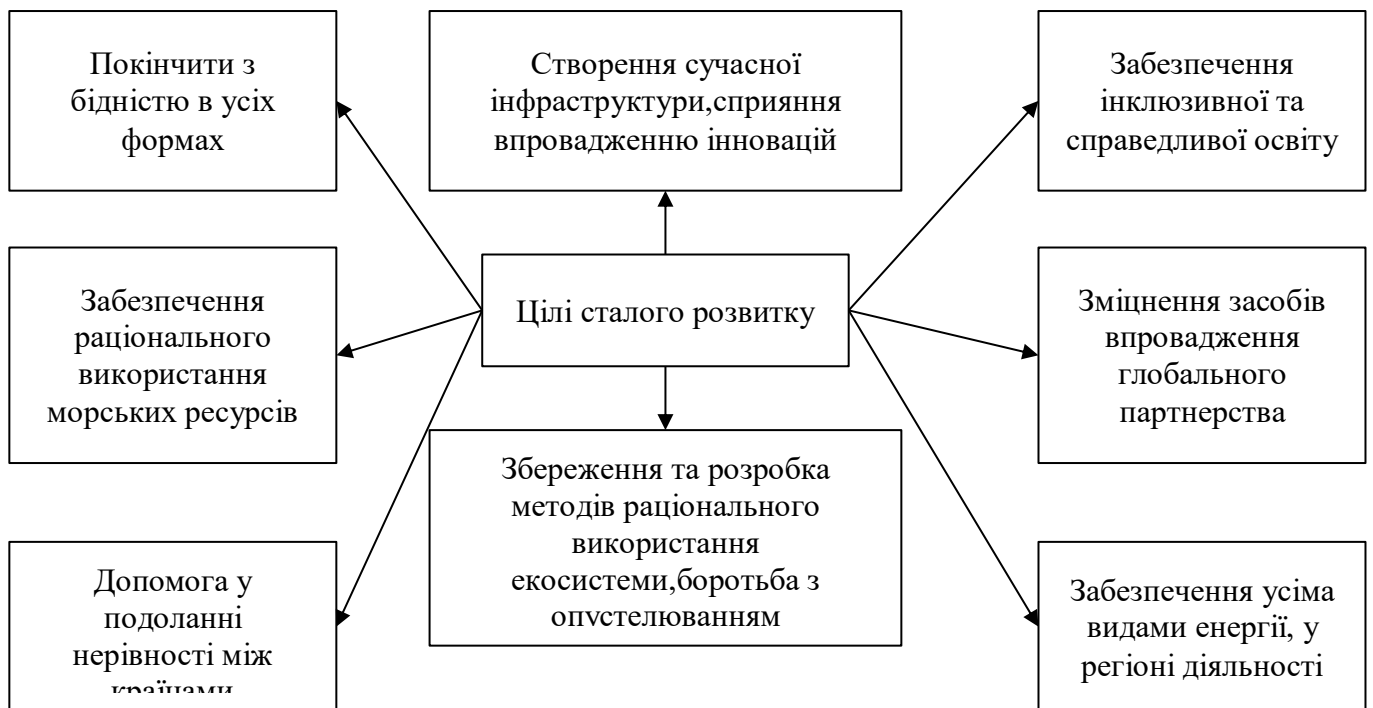

Рис. 1.2. Цілі сталого розвитку Африканського банку розвитку

Примітка. Побудовано автором на основі Mission and strategy African development bank [Electronic resource]. – Access: <https://www.afdb.org/en/about/mission-strategy>.

Розкриття великого потенціалу континенту – і збільшення його шансів отримати демографічні дивіденди – інклюзивне зростання принесе процвітання за рахунок розширення економічної бази через вікові, гендерні та географічні бар'єри.

Банк інвестує в інфраструктуру, яка розкриває потенціал приватного сектора. Це допомагає покращити навички для підвищення конкурентоспроможності, гарантуючи, що ці навички краще відповідають можливостям та вимогам місцевих ринків праці.

Друга мета полягає в тому, щоб забезпечити стабільне інклюзивне зростання, допомагаючи Африці поступово переходити до «зеленого зростання», що забезпечує захист засобів до існування, покращить водну, енергетичну та продовольчу безпеку, сприятиме сталому використанню природних ресурсів та стимулюватиме інновації, створення робочих місць та економічному розвитку.

Банк підтримує “зелене зростання”, знаходячи шляхи розвитку, які полегшать тиск на природні активи, водночас краще керуючи екологічними, соціальними та економічними ризиками [89].

Ресурси установи надходять із звичайних та спеціальних ресурсів. Звичайні ресурси включають:

- підписані частки статутного капіталу, частина яких підлягає витребуванню з метою гарантування зобов'язань АфБР за позиками;
- кошти, отримані в рахунок погашення позик АфБР;
- кошти, залучені через позики АфБР на міжнародних ринках капіталу;
- доходи, отримані від позик АфБР;
- інші доходи, отримані банком, наприклад дохід від інших інвестицій.

Згідно зі статтею 8 Угоди про створення АфБР, банк уповноважений створювати або доручати адміністрування та управління спеціальними фондами, які відповідають його цілям і функціям. Відповідно до цього положення, Африканський фонд розвитку (АФР) був створений разом з неафриканськими державами в 1972 році, а Нігерійський трастовий фонд (НТФ) з урядом Нігерії в 1976 році, а також іншими спеціальними та цільовими фондами включаючи:

- Арабський нафтовий фонд;
- Спеціальний фонд надзвичайної допомоги на випадок посухи та голоду в Африці;
- Фонд спеціальної допомоги [43].

Міжамериканський банк розвитку працює над покращенням життя в Латинській Америці та Карибському басейні. Його місія полягає в тому, щоб сприяти прискоренню процесу економічного та соціального розвитку регіональних країн-членів, що розвиваються, окремо та спільно, із загальною метою сприяння сталому зростанню та скороченню рівня бідності та нерівності.

Мета МАБР – досягти розвитку стійким, екологічно чистим способом. З історією, що починається з 1959 року, сьогодні МАБР є провідним джерелом фінансування розвитку для Латинської Америки та Карибського басейну.

Міжамериканський банк розвитку надає кредити, гранти та технічну допомогу, також проводить широкі економічні дослідження дослідження в регіоні. МАБР підтримує рішучу відданість досягненню вимірних результатів і найвищих стандартів доброчесності, та прозорості у підзвітності.

МАБР надає пріоритет соціальної інтеграції та рівності, продуктивності та інноваціям, та регіональна економічній інтеграції в її роботі з розвитку в Латинській Америці та Карибському басейні. При цьому він розглядає наскрізні проблеми гендерної рівності та різноманітності, зміни клімату та екологічної стійкості, та інституційної спроможності і верховенства права [34].

Міжамериканський банк розвитку наразі має три категорії кредитування на основі мети розвитку, прийнятності та вимог щодо виплати кредиту, а також критеріїв для визначення розміру суми позики та фінансових умов. Кожна категорія кредитування включає різні види кредитних інструментів і підходів [95], (див. Табл. 1.2). Дані категорії кредитування включають в себе інвестиційне кредитування країн-учасниць, кредитування на основі політики, спеціальне кредитування розвитку.

Таблиця 1.2

Категорії кредитування Міжамериканського банку розвитку

Категорія кредитування	Характеристика категорії
Інвестиційне кредитування країн-учасниць	МАБР фінансує проекти для сприяння соціально-економічному розвитку. Ця категорія включає спеціальні інструменти для підтримки країн-членів МАБР, які позичають, у разі стихійного лиха.
Кредитування на основі політики	Банк надає країнам-членам банку гнучке, ліквідне (змінне) фінансування для підтримки реформ політики та/або інституційних змін у певному секторі чи підсекторі. Країна та МАБР обговорюють і погоджують ці реформи чи зміни.
Спеціальне кредитування розвитку	МАБР підтримує країни-позичальники під час макроекономічної кризи та пом'якшує вплив на економічний і соціальний прогрес країн.

Примітка. Складено автором на основі джерела Public Sector Financing from IADB [Electronic resource]. – Access: <https://www.iadb.org/en/about-us/public-sector-financing>.

На додаток до трьох категорій кредитування Міжамериканський банк розвитку може гарантувати позики, надані приватними фінансовими джерелами в проектах державного сектору. Гарантії спрямовані на покращення умов фінансування проектів у Латинській Америці та Карибському басейні та сприяють залученню інвестицій у країни-позичальники [95].

Управління МАБР покладається на Раду керуючих, яка очолює організаційну структуру банку. Кожна країна-член призначає керуючого, право голосу якого пропорційне капіталу банку, підписаному його країною. Керуючими зазвичай є міністри фінансів, президенти центральних банків або інші високопоставлені чиновники.

Рада керуючих проводить щорічні збори в березні або квітні кожного року для огляду діяльності банку та прийняття основних політичних рішень. Він також може проводити позачергові засідання з ключових питань. Їхні рішення відображені в переліку затверджених постанов Ради керуючих.

Керівники МАБР несуть остаточну відповідальність за нагляд за діяльністю та адмініструванням банку, хоча на практиці вони делегують багато з цих обов'язків Раді виконавчих директорів.

Рада виконавчих директорів несе відповідальність за здійснення операцій Банку і з цією метою може виконувати всі повноваження, делеговані Радою керуючих. Рада виконавчих директорів зазвичай збирається раз на тиждень і, серед інших обов'язків, відповідає за схвалення пропозицій щодо позик та гарантій, політики, стратегії країни, адміністративного бюджету, встановлення процентних ставок та прийняття рішень щодо позик та інших фінансових питань [79].

Отже, міжнародні банки регіонального розвитку мають чіткі та прозорі принципи їхньої діяльності, що спрямовані на досягнення сформованої мети та цілей їхньої діяльності. Відповідно до засад та принципів діяльності регіональні банки розвитку формують їх організаційну структуру.

1.3. Вплив банків регіонального розвитку на економічні процеси в країнах світу

Міжнародні банки регіонального розвитку впливають на економіку регіональних країн-членів, шляхом кредитування проектів різних направленостей.

Що стосується економік країн європейського регіону, основними регіональними банками розвитку, що впливають на неї ЄІБ та ЄБРР.

Європейський банк реконструкції та розвитку є потужною кредитно-фінансовою установою Європи, також проекти банку поширюються і поза межі континенту. До прикладу банк діє в Центральній Азії, у Казахстані ЄБРР має наступний пріоритет-збалансувати ролі державного та приватного секторів. Банк підтримує зростання приватних підприємств, які все ще переважають державний сектор. Інвестуючи в приватний сектор, включаючи малі та середні підприємства, в агробізнес та видобувний сектор, ЄБРР сподівається підвищити конкурентоспроможність економіки. Банк залишається зацікавленим в оголошеній урядом програмі приватизації. У той же час Банк продовжить підтримувати реформу державного сектору Казахстану та комерціалізацію державних підприємств [56].

Чудовим прикладом впливу на економіку країн Центральної Європи є Литва. У Литві ЄБРР підтримує інвестицій у відновлювані джерела енергії та енергоефективність. ЄБРР продовжує зосереджувати свою увагу на заохоченні та фінансуванні нових джерел відновлюваної енергії та підвищення енергоефективності, особливо в муніципальному та промисловому секторах. ЄБРР сприяє транскордонним інвестиціям литовських компаній в інших регіонах нашого регіону та підтримує експортно-орієнтовані підприємства з акцентом на інвестиції в передові технології. Розглядаються також інвестиції в регіональні акціонерні або мезонінні фонди. Також, ЄБРР підтримує місцевий банківський сектор, зосереджуючи увагу на зміцненні стабільності сектору та сприяттні консолідації [57].

В Східній Європі одним з отримувачей кредитів ЄБРР є Грузія. ЄБРР підтримує конкурентоспроможність приватного сектора шляхом інновацій, підвищення доданої

вартості та зближення зі стандартами та зобов'язаннями поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі. Розширює потенціал Грузії у регіональній сфері шляхом подальшої модернізації інфраструктури країни. ЄБРР вивчає фінансові інвестиції в рамках приватно-державного партнерства, що дозволить Грузії скористатися перевагами свого географічного положення між Південним Кавказом, Центральною Азією та Європою [75].

Місія ЄІБ, як банку ЄС, полягає в тому, щоб інвестувати в життєздатні проекти, які сприяють досягненню цілей політики Європейського Союзу, як це передбачено статтею 309 Договору про функціонування Європейського Союзу. Фінансовані проекти мають відповідати суворим економічним, технічним, екологічним та соціальним стандартам, підлягають ретельному аналізу та належній практиці управління ризиками.

У 2021 році загальний обсяг нових кредитів склав 65,4 млрд. євро, з яких 54,3 млрд. євро за рахунок власних ресурсів банку (2020: 66,1 млрд. євро, з яких 64,6 млрд. євро за рахунок власних ресурсів банку). З нових кредитів 88,5% забезпечують фінансування проектів у країнах-членах ЄС (2020 рік: 85,9%) [73], (табл. 1.3):

Таблиця 1.3

Найбільші країни-реципієнти кредитів ЄІБ у 2020-2021 роках, у млн. дол. США

Країна	2020 рік	Відсоток від усіх виданих кредитів за рік, %	2021 рік	Відсоток від усіх виданих кредитів за рік, %
Італія	10856	16	9860	15
Франція	8938	14	9153	14
Іспанія	7625	12	8962	15
Польща	4615	7	5769	9
Німеччина	5946	9	4612	7

Примітка. Складено автором на основі джерела Financial report 2021 ЕІВ [Electronic resource]. – Access: https://www.eib.org/attachments/publications/eib_financial_report_2021_en.pdf.

Фінансуючи інвестиції за межами Європейського Союзу, ЄІБ робив активний внесок у досягнення цілей зовнішньої політики ЄС протягом майже 60 років. ЄІБ є найбільшим багатостороннім кредитором у країнах-сусідах ЄС, регіонах, які мають найбільше стратегічне значення для Європейського Союзу, включаючи Західні Балкани, Близький Схід та Північну Африку. Банк здійснює свою діяльність за межами Європейського Союзу через мережу з майже 30 зовнішніх офісів, розташованих в Африці, Латинській Америці та Азії.

Підтримка політики згуртованості Європейського Союзу була в центрі діяльності ЄІБ з моменту його заснування та закріплена в Статуті банку. Фінансування згуртованості ЄІБ підтримує проекти в регіонах ЄС з нижчим ВВП на душу населення, спрямовані на подолання нерівності шляхом надання робочих місць та можливостей освіти, доступу до державної інфраструктури та послуг, а також здорового та стійкого середовища. Відповідно до нової політики згуртованості ЄС на 2021-2027 роки, внесок Групи ЄІБ в економічну, соціальну та територіальну єдність продовжуватиме допомагати країнам і регіонам Європейського Союзу. Тільки у 2021 році фінансування ЄІБ для пріоритетних регіонів згуртованості в Європейському Союзі становило 19,8 млрд. євро, що еквівалентно понад 41% від загальної кількості наданих банком кредитів в Європейському Союзі. Кредитування ЄІБ у 2021 році було зосереджено на кліматичних діях, на які припадає 55% позик ЄІБ для регіонів згуртованості порівняно з 50% частки в загальному кредитуванні в Європейському Союзі [73].

Група ЄІБ тісно співпрацює з інституціями ЄС та іншими партнерами для підтримки цілей та пріоритетів політики Європейського Союзу. У десятиліття, позначене економічною невизначеністю, Європейський фонд стратегічних інвестицій (ЄФСІ) виділяється як успішний приклад такої співпраці, допомагаючи співфінансувати проекти, які інакше могли б не реалізуватись.

Протягом 2021 року ЄФСІ вийшов далеко за межі своєї амбітної мети сформувати 500 млрд. євро інвестицій. ЄФСІ мав явний вплив на економіку ЄС не лише у відносно традиційних сферах, таких як інфраструктура, а й у таких секторах,

як дослідження та інновації, а також у своєму внеску в пом'якшення наслідків зміни клімату. Фонд також довів свою універсальність, зробивши внесок у відповідь Європейського Союзу на пандемію коронавірусу. Економічні оцінки показують, що до 2025 року інвестиції, пов'язані з ЄФСІ, підвищать ВВП на 2,4% і створять додаткові 2,1 мільйона робочих місць порівняно з базовим сценарієм.

Попит за межами Європейського Союзу залишався високим у 2021 році, станом на кінець 2021 року було видано 7,5 млрд. євро. Банк припинив свою кредитну діяльність у Російській Федерації з 2014 року, щоб залишатися відповідним загальним цілям спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС, включаючи відповідні санкції. Банк має надійний контроль за дотриманням вимог, включаючи спеціальну програму дотримання санкцій, яка забезпечує дотримання його діяльності, навіть опосередковано, пов'язаної з дотриманням всіх застосовних санкцій до Російської Федерації, а також буде забезпечувати дотримання будь-яких нових санкцій, включаючи секторальні санкції, що впливають на Російську Федерацію.

У загальному контексті невизначеності на світових фінансових ринках через військову агресію проти України, ЄІБ продовжує підтримувати стійку позицію щодо ліквідності та гнучкості для доступу до необхідних ресурсів ліквідності завдяки своєму виваженому підходу до управління ліквідністю.

Загальна сума виплачених кредитів, наданих позичальникам в Україні, на кінець 2021 року становила 1 570,1 млн. євро (2020 рік: 1 486,1 млн. євро). З цієї суми 1 301,8 млн. євро (2020 рік: 1 236,7 млн. євро) покриваються Комплексною гарантією Європейського Союзу в рамках мандату зовнішнього кредитування. Із решти 268,3 млн. євро на власний ризик 251,3 млн. євро покриваються Гарантією ЄС щодо політичних ризиків у рамках мандату ЄС щодо зовнішнього кредитування [73].

Азійський банк розвитку впливає на економіку азійського регіону. АзБР надає різні форми фінансової допомоги своїм країнам-членам, що розвиваються. Основними інструментами є позики, технічна допомога, гранти, гарантії та інвестиції в акціонерний капітал. Ці інструменти фінансуються через звичайні капітальні

ресурси, спеціальні фонди та цільові фонди. Статут вимагає, щоб кошти з кожного ресурсу зберігалися та використовувались окремо. Трастові фонди, як правило, фінансуються за рахунок внесків і керуються АзБР як довіреною особою.

У 2021 році АзБР зосереджував діяльність на реалізації Стратегії 2030, своєї довгострокової корпоративної стратегії, водночас реагуючи на COVID-19. АзБР виконав загальні зобов'язання в розмірі 22,8 млрд. дол. США у 2021 році [46].

Зі звичайних капітальних ресурсів АзБР надає фінансову допомогу державним і недержавним позичальникам в країнах-членах у формі позик, інвестицій у капітал та інших боргових цінних паперів. На додаток до прямого кредитування, також надає гарантії для надання допомоги урядам країн-членів та недержавним позичальникам у забезпеченні комерційних коштів для проектів за підтримки АзБР та надає консультаційні послуги щодо транзакцій державним та недержавним клієнтам.

Азійський банк розвитку кредитує сектори економіки країн-членів, це зокрема: транспорт (26%), публічний сектор (19%), енергетика (18%), фінанси (9%) та інше [46], (рис 1.3):

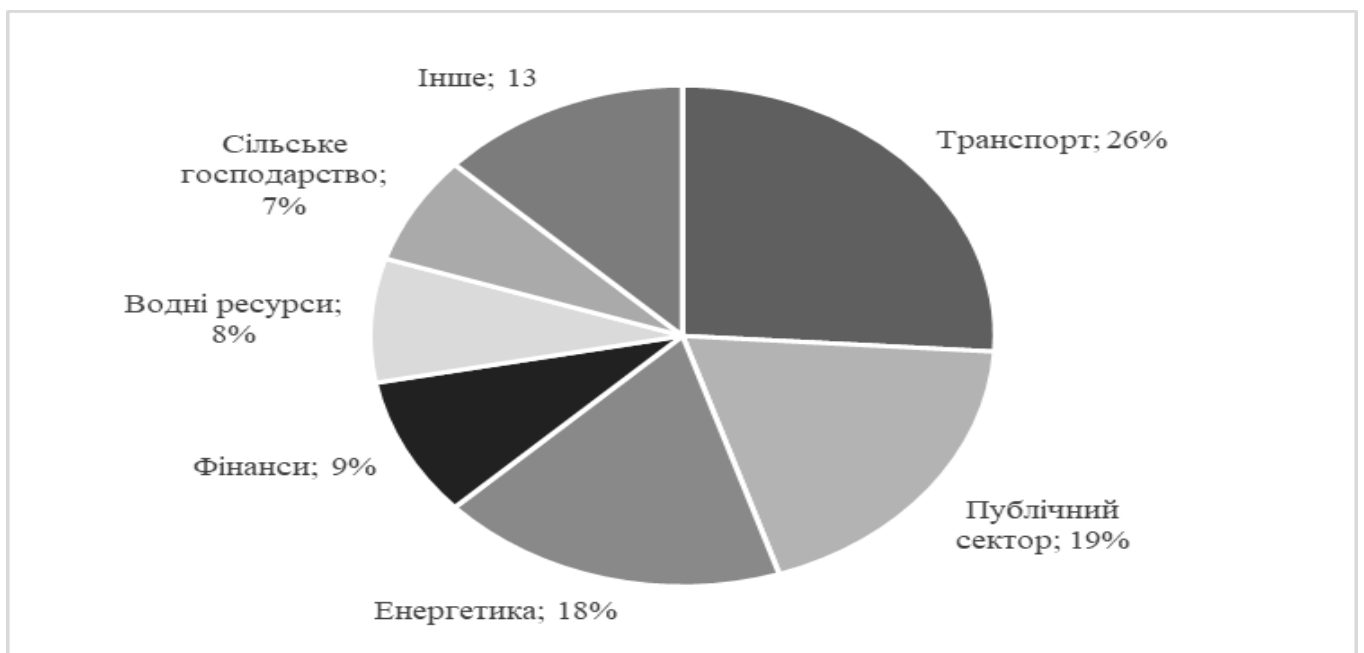

Рисунок 1.3. Розподіл кредитів АзБР за секторами, станом на 2021 рік

Примітка. Побудовано автором за даними Asian development bank financial report 2021 [Electronic resource]. – Access: <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/788046/adb-financial-report-2021.pdf>.

АзБР надає фінансову допомогу державним та недержавним позичальникам країн-членів у формі позик, інвестицій у капітал та інших боргових цінних паперів. На додаток до прямого кредитування, також надає гарантії для надання допомоги урядам країн-членів та недержавним позичальникам у забезпеченні комерційних коштів для проектів за підтримки АзБР та надає консультаційні послуги щодо транзакцій суверенним та недержавним клієнтам.

Фінансування Азіатським банком розвитку, інвестицій та інших звичайних операцій надходить із трьох різних джерел: позики з ринків капіталу та приватні розміщення; оплачений капітал, наданий акціонерами; та накопичений нерозподілений дохід (резерви). Для фінансування своїх операцій АзБР випускає боргові цінні папери на міжнародному та внутрішньому ринках капіталу. Боргові цінні папери АзБР мають найвищі інвестиційні рейтинги трьох основних міжнародних рейтингових агентств. Стратегія фінансування спрямована на забезпечення доступності коштів для операцій з максимально стабільною та мінімальною вартістю. Така стратегія дозволила АзБР досягти економічно ефективного рівня фінансування своїх країн-членів.

Міжамериканський банк розвитку є основним джерелом багатостороннього фінансування економічного, соціального та інституційного розвитку в Латинській Америці та Карибському басейні. Банк надає кредити, гарантії та технічну допомогу і проводить широкі економічні дослідження.

МАБР ґрунтується на капітальній базі, підтримці, яку він отримує від своїх країн-членів, а також на його фінансовій політиці та практиці. Підтримка країн-членів відображається в отриманому капіталі та в ретельності, з якою члени-позичальники виконують свої зобов'язання щодо обслуговування боргів. Розсудлива фінансова політика та практика призвели до того, що банк збільшив свій нерозподілений прибуток, диверсифікував джерела фінансування, тримав великий портфель високоякісних ліквідних інвестицій та обмежував різноманітні ризики, включаючи кредитні, ринкові та ризики ліквідності.

Основними країнами членами, за кількістю запозичень, за 2021 рік, в МАБР є Аргентина та Бразилія, кожна з яким отримала кредитування у розмірі 1,568 млрд. дол. США та 1,540 млрд. дол. США відповідно. У свою чергу Бразилія взяла запозичень на суму 2,997 млрд. дол. США, у 2020 році для відновлення від наслідків пандемії COVID-19 [44], (Табл. 1.4):

Таблиця 1.4

Країни-члени Міжамериканського банку розвитку, що отримали найбільшу кількість кредитів у 2020-2021 роках, у млн. дол. США

Країна/Рік	2020	2021
Аргентина	0	1568
Бразилія	2997	1540
Мексика	1050	1510
Перу	470	1529
Колумбія	1392	1280

Примітка. Складено автором на основі джерела: American Development Bank annual financing report 2021 [Electronic resource]. – Access: <https://publications.iadb.org/publications/english/document/Inter-American-Development-Bank-Annual-Report-2021-Financial-Statements.pdf>.

У 2021 році Міжамериканський банк розвитку схвалив 94 кредитні операції під державні гарантії із загальним фінансуванням 13,6 млрд. дол. США. Ця програма кредитування включала 71 інвестиційний проект на 6,7 млрд. дол. США, 20 проектів позик на основі політики на суму 5,7 млрд. дол. США, один гібридний проект на 400 млн. дол. США і два спеціальні проекти кредитування розвитку на суму 750 млн. дол. США.

За регіонами 32 % затвердженого фінансування надійшло до країн Південного регіону, 29 % до країн Центральної Америки, Мексики, Панами, Домініканської Республіки та Гаїті, 35 % до країн Андської групи, три відсотки до країн Карибського

басейну, також один відсоток для інших регіональних проектів. За секторами, 47 % затвердженого фінансування було спрямовано сектору установ розвитку, 26 % соціальному сектору, 13 % у сектор інфраструктури та енергетики, 13 % у сектор зміни клімату та сталого розвитку та 1 % сектор торгівлі.

Міжамериканський банк розвитку фінансує широку низку секторів економіки свої країн-членів. Велика частка кредитів припадає на проекти, пов'язані з реформами та модернізацією підприємницької діяльності, частка непогашених кредитів у даному секторі сягає 19,776 млрд. дол. США. Також велика увага приділяється проєтам, що підвищують енергетичний сектор економіки країн Латинської Америки та Карибського басейну [44], (табл. 1.5):

Таблиця 1.5

Кількість непогашених кредитів МАБР за секторами, у 2020-2021 роках,
у млн. дол. США

Сектор/Рік	2020	2021
Освіта	4244	4191
Енергетика	11002	10504
Фінансові ринки	11231	10939
Охорона здоров'я	4875	5332
Промисловість	193	144
Транспорт	13958	13881
Соціальні інвестиції	13831	17175
Реформи та модернізація	19067	19776
Торгівля	1669	1637

Примітка. Складено автором на основі джерела: American Development Bank annual financing report 2021 [Electronic resource]. – Access: <https://publications.iadb.org/publications/english/document/Inter-American-Development-Bank-Annual-Report-2021-Financial-Statements.pdf>.

У Європі група Міжамериканського банку розвитку розширила зв'язки з Францією, залучивши 4 млрд. дол. США у спільні проєкти з Французьким агентством

розвитку (ФАР) з 2018 року. ФАР спільно з МАБР також запустили Партнерство з електричної мобільності, тоді як Міжамериканський банк розвитку мобілізував 55 млн. дол. США для приватного сектору з Міжамериканського фонду розвитку. Німеччина надала 2 мільйони євро на зарахування венесуельських мігрантів до системи охорони здоров'я Колумбії та стала партнером-засновником Фонду біоекономіки та управління лісами Амазонки, створеного МАБР. Нідерланди приєдналися до Німеччини як донор фонду, залучивши додатково 15 млн. євро. Європейський Союз (ЄС) схвалив 3,2 млн. євро на підтримку туризму та розвитку міст у Домініканській Республіці.

Партнерство з державним сектором є важливим економічним завданням Міжамериканського банку розвитку. Європейський Союз (ЄС) та МАБР об'єднали зусилля у 2021 році для співфінансування проекту «Оцифрування сектору малого та середнього бізнесу». Кредити в розмірі 13 млн. дол. США підтримали цифрову трансформацію малих та середніх підприємств у 15 муніципалітетах Гондурасу. Проект орієнтований на такі сектори, як туризм, а також культурні та креативні галузі.

У 2021 році МАБР створили «Коаліцію партнерів приватного сектору за майбутнє Латинської Америки та Карибського басейну». Коаліція об'єднує понад 160 компаній, які інвестують у галузі, що відповідають стратегічному баченню МАБР і стала провідною платформою Міжамериканського банку розвитку для розвитку інновацій приватного сектора країн Латинської Америки та Карибського басейну, поглиблення зв'язків з партнерами та мобілізації компаній, щоб вони відігравали більш помітну роль у економічному розвитку регіону [83].

Підсумовуючи, варто зазначити, що міжнародні банки регіонального розвитку є досить впливовим кредитно-фінансовими установами у регіонах їхньої діяльності, вони покликані стимулювати економічний розвиток країн, а також допомогти впоратися з фінансовими кризами, країнам, що неспроможні на це самотійно.

Висновки до розділу 1

Міжнародні банки регіонального розвитку це кредитно-фінансові установи діяльність який спрямована на сприяння економічному зростанню, через проекти кредитування, інвестування в країнах та регіонах, закріпленої за ними діяльності.

Роль банків регіонального розвитку полягає у спрямуванні інструментів власної діяльності-позик, грантів, з низьким відсотком повернення, або ж інших технічних, консультаційних послуг-на проекти, що сприяють економічному та соціальному розвитку сектору економіки, де вони діють.

Отже, принципи діяльності міжнародних банків регіонального розвитку формуються на меті та ролі їхньої співпраці з країнами, у регіонах роботи даних банків. Вони спрямовані на допомогу у реалізації місій, потребу в яких формує економічне та соціальне становище секторів, в які залучають кошти банки. До прикладу Європейський банк реконструкції та розвитку спрямовує свою діяльність за принципами екологічної, соціальної, політичної безпеки. Банки регіонального розвитку не реалізують проекти, що протирічать нормативно-правовому регулюванню у країнах їхньої діяльності.

Вплив банків регіонального розвитку на економіку країн-членів можна оцінити, через проекти, які вони впроваджують в процесі співпраці та сектори економіки в яких вони задіяні. До прикладу, міжамериканський банк розвитку сприяє покращенню економічного рівня, в транспортній, енергетичні галузі, сфері охорони здоров'я та інших. Міжнародні банки регіонального розвитку успішно впроваджують проекти, які сприяють економічному та соціальному розвитку секторів економік країн-членів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ БАНКІВ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

2.1 Тенденції розвитку міжнародних банків регіонального розвитку для економік країн світу

Світова економіка у 2022 році набуває тенденції до глобалізованої. За такого напрямку, важливого значення набувають міжнародні фінансово-кредитні установи. Такими можна назвати міжнародні банки регіонального розвитку, зокрема варто розглянути діяльність та тенденції розвитку Європейського інвестиційного банку (ЄІБ), Міжамериканський банк розвитку (МАБР), Азійський банк розвитку (АзБР).

Як банк Європейського Союзу, Група ЄІБ (до складу якої входять Європейський інвестиційний банк та Європейський інвестиційний фонд) покликана покращити життя, захистити навколишнє середовище та подолати зміну клімату.

Діяльність Групи ЄІБ має далекосяжні наслідки. Вони сприяють економічному зростанню та пом'якшенню наслідків глобального потепління, розвитку, скороченню бідності та покращенню добробуту. На місцевому рівні вплив проектів реалізовується через охорону здоров'я шляхом зменшення забруднення або вдосконалення систем очищення води.

Системи роботи ЄІБ були розроблені для того, щоб реєструвати та оцінювати очікувані результати для кожного проекту чи фінансової операції на початку циклу, а також відстежувати прогрес у процесі впровадження. Після завершення проекту системи дозволяють переоцінити чи оцінити, які результати були насправді досягнуті, а також використати отримані уроки в розробці та оцінці нових операцій [85].

Одним з найбільш вагомих за впливом від інвестиційної діяльності серед регіональних банків розвитку в ЄС можна вважати Європейський інвестиційний банк. Кредитний портфель ЄІБ за 2021 рік є доволі диверсифікованим, банк залучав кредити у проекти транспортного сектору (30,2 %), сільське господарство (1%), енергетичний сектор (14,8%), промисловість (6,5 %) та інші (рис. 2.1):

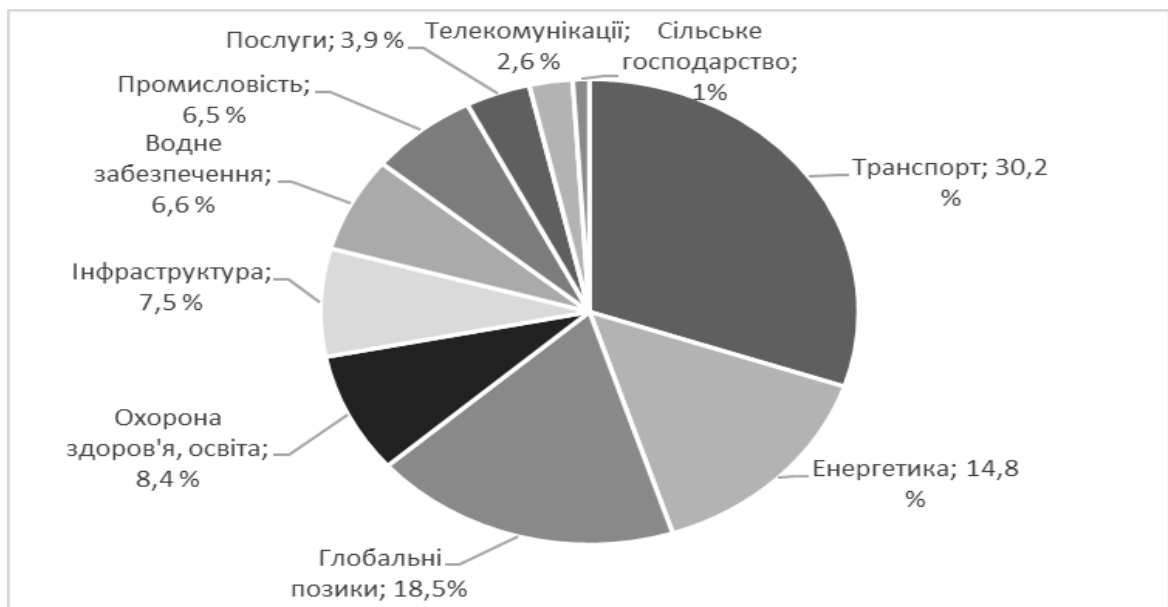

Рис. 2.1. Розподіл кредитів ЄІБ за секторами 2021 рік, %

Примітка. Побудовано автором на основі Financional report 2021 EIB [Electronic resource]. – Access: https://www.eib.org/attachments/publications/eib_financial_report_2021_en.pdf.

База даних про проекти, фінансовані ЄІБ у ЄС з 1960 по 2020 рік на рівні позик ЄІБ, містить записи про 17 500 проектів, які фінансувалися в 27 країнах-членах ЄС. Ідентифікуються різні види позичальників (наприклад, приватні компанії, місцеві чи регіональні органи влади, консорціуми), і дані про кожен фінансований проект включають його бенефіціара, дату фінансування, суму позики, сектор діяльності та короткий опис проекту [70].

ЄІБ є одним із найбільших багатосторонніх банків розвитку, близько 10% його щорічного фінансування спрямовується на країни за межами Європейського Союзу. Лише у 2020 році ЄІБ надав 9,3 млрд. євро нового фінансування країнам, що

розвиваються за межами Європейського Союзу. Половина цієї суми, рекордні 4,7 млрд. євро, була спрямована на Африку, а понад 3 млрд. євро – на найменш розвинені країни. ЄІБ діє в 43 з 59 найменш розвинених країнах. Вона інвестує в державний та приватний сектори, щоб сприяти збалансованій та стійкій економіці в цих країнах [63].

Зміна клімату може завдати значної шкоди країнам з менш розвинутою економікою. З цієї причини ЄІБ зобов'язався виділяти щонайменше 35% своїх позик за межами Європи на проекти, які мають компонент кліматичної безпеки. З 2016 по 2020 рік 36% кредитів у країнах, що розвиваються, були спрямовані на кліматичні заходи. ЄІБ подвоїв фінансування адаптації до клімату в країнах, що розвиваються, з 326 млн. євро в 2019 році до 643 млн. євро в 2020 році, (рис. 2.2):

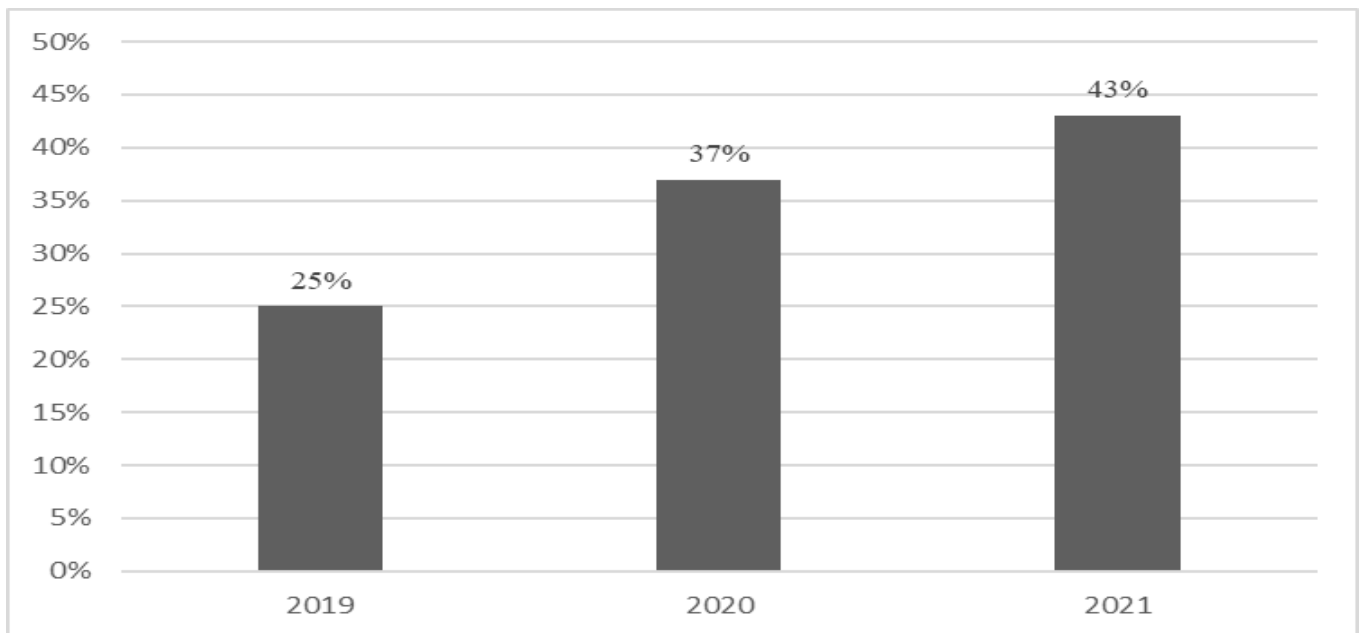

Рис. 2.2. Фінансування проектів, які пов'язані зі зміною клімату ЄІБ у 2019-2021 рр.,
%

Примітка. Побудовано автором на основі EIB Group Climate Bank Roadmap [Electronic resource].–
Access: https://www.eib.org/attachments/thematic/eib_group_climate_bank_roadmap_en.pdf.

ЄІБ неухильно збільшував частку фінансування проектів кліматичних заходів, у 2014 році вона сягала 25%, а у 2020 вже 37%. У 2020 році фінансування заходів

щодо збереження клімату досягло 24,1 млрд. євро, в порівнянні з 19,3 млрд. євро в 2019 році. Фінансування екологічної стійкості становило приблизно 1,8 млрд. євро або 3 % від загального фінансування. Це включало проекти з збереження питної води та очищення стічних вод. Таким чином, у 2020 році загальний обсяг кліматичного фінансування становив 26 млрд. євро (40% від загального фінансування) [64].

Загалом за 2021 рік Європейський інвестиційний банк запровадив проектів, що відповідають їхній програмі впровадження кліматичних заходів та екологічної стійкості на суму 27,6 млрд. євро, частка даних проектів від загальної суми фінансування ЄІБ дорівнює 43 %. 55,8 % проектів відносяться до тих, що спрямовані на дії сприяння покращенню клімату, 4 % проекти, що пов'язані зі сприянням екологічній стійкості і 60,2 %, це проекти що однаково сприяють покращенню клімату та екологічній стійкості, (рис. 2.3):

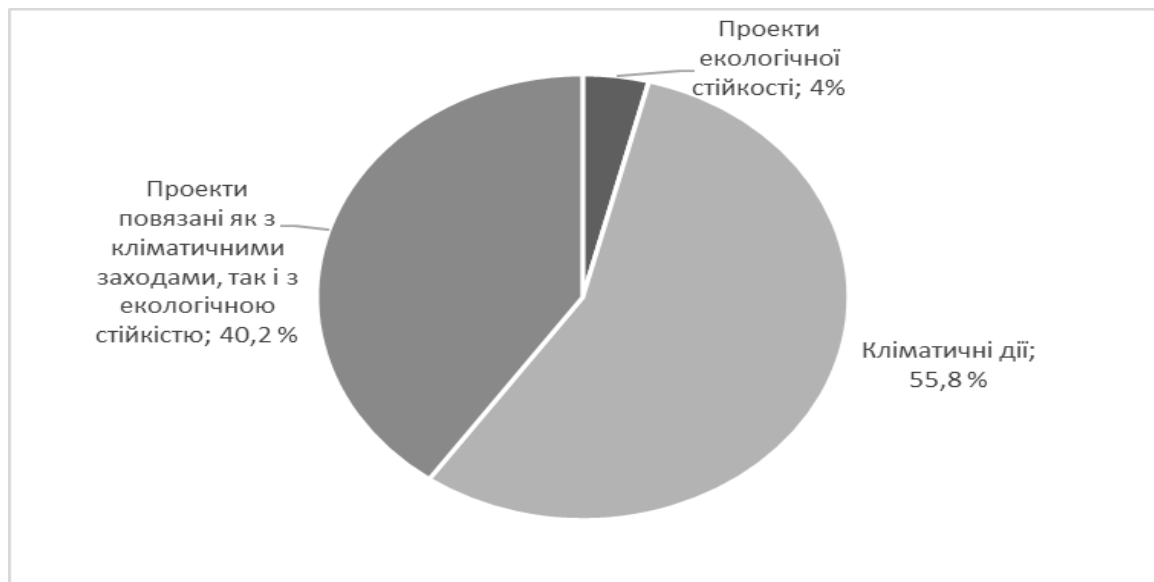

Рис. 2.3 Розподіл фінансування проектів, які пов'язаних зі зміною клімату ЄІБ, %

Примітка. Побудовано автором на основі EIB Group Climate Bank Roadmap [Electronic resource]. – Access: https://www.eib.org/attachments/thematic/eib_group_climate_bank_roadmap_en.pdf

Однією з відмінних рис ЄІБ, коли працює за межами Європейського Союзу, є те, що він застосовує ті ж екологічні та соціальні принципи та стандарти якості, що й для кредитування в Європі.

До прикладу, ЄІБ надав позику в розмірі 100 млн. дол. США банку розвитку Перу, Corporación Financiera de Desarrollo S.A. (COFIDE), для фінансування малого бізнесу та інвестиційних проектів щодо кліматичних заходів, насамперед у секторах відновлюваної енергії та енергоефективності. Крім того, через кошти Латиноамериканського інвестиційного фонду буде надаватися технічна допомога для зміцнення систем управління екологічними та соціальними ризиками COFIDE, що дасть змогу приватним інвестиціям у сталий енергетичний сектор Перу [66].

ЄІБ заснував “Ініціативу економічної стійкості” для підтримки країн походження, транзиту та призначення мігрантів у Північній Африці, на Близькому Сході та на Західних Балканах [86].

Ініціатива економічної стійкості була створена в 2016 році на прохання лідерів ЄС. Це суттєво збільшило фінансування ЄІБ на Західних Балканах і в країнах Південного сусідства Європи, додавши 6 млрд. євро до 7,5 млрд. євро, які спочатку планувалися. До березня 2021 року було затверджено 94% цільової суми, приблизно 5,7 млрд. євро для 60 проектів.

Ініціатива поєднує підтримку приватного сектора, особливо молоді та жінок, із збільшенням інвестицій у воду, охорону здоров'я та освіту. За оцінками ЄІБ, ініціатива призведе до додаткових інвестицій близько 15 млрд. євро. Поточні проекти в рамках Ініціативи економічної стійкості мають створити близько 8 800 нових постійних робочих місць, забезпечити безпечнішу воду для 4,5 мільйонів людей і покращити санітарні умови ще для 6,5 мільйонів людей [103].

Ще одним вагомим міжнародним банком регіонального розвитку, що діє на просторах Азіатського континенту є Азійський банк розвитку, інвестиційна діяльність якого вносить великий вклад в підтримку та розвиток економік країн азійського регіону та світу. Інвестиційна діяльність цього банку спрямована на всі сектори економіки, в тому числі охорону здоров'я, енергетику, промисловість, торгівлю та інші. АзБР вніс важливий вклад у боротьбу з пандемією COVID-19. АзБР є вагомим кредитором для багатьох країн азійського регіону, (див. Табл. 2.1.).

Таблиця 2.1

Розміри кредитування Азіатським банком розвитку, за регіонами у 2017-2021 рр. ,

млн. дол. США

Регіон/Рік	2017	2018	2019	2020	2021
Центральна та Західна Азія	6,067	5,700	6,111	6,565	5,193
Східна Азія	2,810	3,162	2,663	2,893	2,034
Південна Азія	7,238	7,621	7,307	9,034	8,819
Південно-Східна Азія	4,668	7,143	7,181	11,628	5,579
Тихоокеанський регіон	740	369	461	1,150	853

Примітка. Складено автором на основі джерела ADB annual report [Electronic resource]. – Access: <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/788046/adb-annual-report-2021.pdf>

У таблиці 2.1 можна спостерігати ситуацію за якої регіонами, в які АзБР інвестує найбільше коштів є Південна та Південно-Східна Азія. Також у всіх вказаних регіонах у 2020 році спостерігається збільшення об'ємів інвестиційних потоків, це можна обґрунтувати, посиленням країн боротьбі з пандемією COVID-19.

Відповідно до таблиці 2.2, можна відзначити сектори економіки, у які Азійський банк розвитку надавав найбільші кредитування за період з 2016-2021 роки, такими сферами є фінанси, енергетика, транспорт. Також можна спостерігати, що у 2020 та 2021 роках АзБР було збільшено кредитування у сферу охорони здоров'я, це свідчить про активну боротьбу даного банку з пандемією коронавірусу. Варто відзначити падіння інвестиційних надходжень у енергетичний сектор у 2021, 1,837 млн. дол. США, у порівнянні з 2020 роком, 4,116 млн. дол. США.

Таблиця 2.2

Розміри кредитування Азіатським банком розвитку за секторами у 2017-2021 рр.,

млн. дол. США

Сектор/Рік	2017	2018	2019	2020	2021
Сільське господарство	1,546	2,375	2,309	1,281	1,490
Освіта	723	1,643	1,138	1,066	975
Енергетика	6,230	5,095	2,660	4,292	1,837
Фінанси	3,787	3,430	3,325	4,601	4,116
Охорона здоров'я	219	524	644	3,512	5,882
Промисловість і торгівля	1,261	1,899	1,592	2,215	716
Інформаційно-комунікаційні технології	73	62	579	32	55
Управління державним сектором	1,293	2,307	2,985	9,561	2,294
Транспорт	5,058	4,957	7,536	3,147	3,396
Вода та інша міська інфраструктура та послуги	1,594	2,220	1,245	1,862	1,989

Примітка. Складено автором на основі джерела ADB annual report [Electronic resource]. – Access: <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/788046/adb-annual-report-2021.pdf>

Загалом діяльність Азійського банку розвитку починаючи з 2020 року була спрямована на подолання пандемії COVID-19 та її наслідків. Також банк широко залучений у проекти, що стосуються питань клімату та екології. У 2021 році АзБР продовжив надавати оперативну та адаптовану підтримку своїм державам-членам, збалансувавши потребу в короткостроковому реагуванні на COVID-19 із забезпеченням довгострокового відновлення після пандемії. Поєднуючи реагування на COVID-19 з фінансуванням ширших операційних пріоритетів, зобов'язання АзБР із власних ресурсів щодо кредитування, грантів, гарантій, інвестицій у акціонерний

капітал та технічної допомоги становили 22,8 млрд. дол. США в у 2021 році. Це нижче рекордного рівня фінансування в 2020 році [51].

На підтримку реагування регіону на COVID-19 у 2021 році АзБР виділяв 13,5 млрд. дол. США на п'ять основних напрямків.

Недержавних операцій АзБР надав загалом на 3,3 млрд. дол. США на підтримку COVID-19 у 2021 році, з яких 3 млрд. дол. США було надано в рамках “Програми фінансування торгівлі та ланцюга постачання” та “Програми мікрофінансування банку”. Решта 257 млн. дол. США були надані як пряме фінансування для компаній, які надають життєво важливі медичні товари та медичне обладнання, а також як оборотний капітал для підтримки бізнесу та збереження робочих місць.

Щоб допомогти усунути серйозні недоліки в послугах освіти та охорони здоров'я, які виникли внаслідок пандемії, а також підвищити стійкість до майбутніх пандемій та інших потрясінь, АзБР надав 1,3 млрд. дол. США на програми та проекти, що підтримують реагування на COVID-19 у сфері освіти, охорони здоров'я та соціального захисту [35].

Азіатсько-Тихоокеанський регіон стикається з потрійною проблемою: зміна клімату, пригнічення природи, забруднення відходами. У 2021 році АзБР оголосив про свої амбіції досягти 100 млрд. дол. США в кліматичному фінансуванні для держав-членів до 2030 року, у порівнянні з 80 млрд. дол. США, зазначених у його “Стратегії до 2030 року”. Банк оголосив, що він повністю узгодить усі нові державні операції з цілями Паризької угоди до липня 2023 року. Аналогічно він приведе принаймні 85% своїх недержавних операцій у відповідність до Паризької угоди до липня 2023 року і 100% до липня 2025 року [35].

Серед країн Латинської Америки та Карибського басейну широко розповсюдженою кредитно-фінансовою установою є Міжамериканський банк розвитку МАБР. Протягом 2021 року Міжамериканський банк розвитку продовжував зберігати тенденції до виконання основних напрямів своєї діяльності, а саме, сприяв економічному розвитку Латинської Америки та Карибського басейну через приватний сектор. Він підтримує приватний сектор і державні підприємства через

кредити, інвестиції в акціонерний капітал та гарантії. МАБР також співпрацює з клієнтами для надання консультаційних та навчальних послуг. Проте, через пандемію COVID-19 МБР дещо змінив кількість фінансування у сектори охорони здоров'я та екології.

У 2021 році МАБР профінансував рекордними 4,5 млрд. дол. США заходи, пов'язані зі зміною клімату, досягнувши своєї мети: виділивши 30 відсотків коштів банку, на рік, на цю проблему. Обсяг кліматичного фінансування відображає комплексні зусилля МАБР, щодо включення кліматичних заходів у весь портфель установи.

На кліматичній конференції у Глазго група МАБР оголосила про свій намір узгодити всі операції з Паризькою угодою, починаючи з 2023 року, і надати 24 млрд. дол. США на кліматичні та «зелені» фінансування протягом періоду 2022–2025 років.

У 2021 році МБР схвалив 16 кредитних операцій на суму понад 1 мільярд доларів США для сприяння цифровізації під час кризи COVID-19 та відновлення економіки. Ресурси МАБР визначили пріоритет розширення доступу до Інтернету як у фіксованих, так і в мобільних широкосмугових мережах. Вони фінансували розвиток цифрових навичок у Домініканській Республіці, Сальвадорі, Гватемалі, Аргентині та Чилі, одночасно підтримуючи програми інновацій, технологічної модернізації та підприємництва для цифрової трансформації малих та середніх підприємств в Аргентині, Ямайці, Перу та Уругваї.

У 2021 році група МАБР продовжувала допомагати регіону пом'якшити вплив пандемії COVID-19 та відновитися від її наслідків. Банк підтримав 10 країн регіону для фінансування закупівлі вакцин проти COVID-19 через COVAX Facility, а також інвестиції, необхідні для реалізації планів впровадження вакцин. Гарантії та нові позики були затверджені для Белізу, Еквадору, Гондурасу, Панами та Домініканської Республіки, а ресурси були мобілізовані з існуючого портфеля в Аргентину, Беліз, Багамські острови, Еквадор, Сальвадор, Гайану, Гондурас та Тринідад і Тобаго. Банк також співпрацював із країнами та виробниками для вирішення компенсаційних

зобов'язань, що впливають із контрактів, підписаних з фармацевтичними компаніями, шляхом надання гарантій [83].

Отже, можна зазначити, що такі міжнародні банки регіонального розвитку як Європейський інвестиційний банк, Азійський банк розвитку та Міжамериканський банк розвитку є впливовими фінансово-кредитними установами, у регіонах своєї діяльності. Дані банки фінансують розвиток проектів різного спрямування у різних секторах економіки, зокрема промисловість, охорона здоров'я, освіта тощо. У розвитку та розширенні впливу діяльності цих інституцій спостерігається тенденція до залучення кредитних коштів для проектів пов'язаних з покращенням сфери охорони здоров'я та екологічної безпеки країн світу.

2.2 Функціонування міжнародних банків регіонального розвитку в період пандемії Covid-19

Уся світова економіка зазнала значного впливу під час боротьби з пандемією COVID-19. Варто розглянути діяльність міжнародних банків регіонального розвитку у боротьбі з хворобою та оцінити їх вплив на подолання згубних соціальних та економічних наслідків.

Першим європейським банком регіонального розвитку, що відповів рішучими діями у боротьбі з пандемією COVID-19 став Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Європейський банк реконструкції та розвитку у відповідь на пандемію коронавірусу залучив рекордні інвестиції в розмірі 11 млрд. євро у 2020 році, в реалізацію 411 проектів, які задовольнили нагальні потреби 38 країн, у тому числі в регіоні Східного партнерства. Це означало збільшення річних інвестицій у бізнес на 10% , у порівнянні з 2019 роком.

ЄБРР став першою міжнародною фінансовою установою, яка прийняла надзвичайні заходи для подолання економічних наслідків пандемії в березні 2020 року. Вона була зосереджена на підтримці існуючих клієнтів із забезпеченням

короткострокової ліквідності та оборотного капіталу для захисту життєздатних компаній та забезпечення прогресу в напрямку сталої, справедливої та відкритої ринкової економіки в країнах її діяльності. У рамках своєї “Програми сприяння торгівлі” банк залучив 2090 транзакцій фінансування торгівлі на суму 3,3 млрд євро. Приклади операцій включають імпорт ліків з Іспанії, Туреччини та Швейцарії в Ліван, Грузію та Йорданію [109].

ЄС, найбільший донор ЄБРР, також надав 50 млн. євро для інвестицій у відновлювані джерела енергії для східних країн-партнерів [70].

На Кавказі Банк профінансував інвестиції на суму понад 400 млн. дол. США США в енергетичний сектор, включаючи перший проект відновлюваної енергії Masrik Solar у Вірменії та фінансував електромережі та критичну енергетичну інфраструктуру в Грузії [54].

В Україні ЄБРР надав позику розміром 450 млн. євро державному дорожньому агентству Укравтодор, підтримуючи уряд у розвитку національної дорожньої інфраструктури, а також у боротьбі з корупцією. Консультаційна діяльність банку в рамках державно-приватного партнерства (ДПП) привела до комерційного закриття двох портових ДПП в Ольвії та Херсоні в Україні [58].

У листопаді Рада директорів ЄБРР схвалила створення «Рахунку міжнародного співробітництва» в Чорнобилі на вимогу України. Метою нового донорського фонду є вирішення проблем, що залишилися в Чорнобилі, та підтримка досягнень, отриманих через Чорнобильський фонд «Укриття» та «Рахунок ядерної безпеки» [50], [88].

Пандемія коронавірусу також прискорила перехід до масового залучення цифрових технологій у різні сфери життя та спричинила зміни у тому, як ЄБРР надає підтримку малим і середнім підприємствам. Банк вніс швидкі зміни, щоб надавати послуги, спрямовані на розвиток навичок для власників малого бізнесу, співробітників і консультантів, з використанням цифрової інфраструктури. Наприклад, українська цифрова платформа «Мережа», розроблена за допомогою ЄБРР, надає українським малим і середнім підприємствам миттєвий доступ до робіт

zareestrovanih ekspertiv, tematichnih doslidzhen ta korisnih danih, neobkhidnih dlya i'khnoyi diyal'nosti z planuvannya ta rozvitku.

Grupa Evropeys'kogo investitsiynogo banku була naпередoviy u global'niyi vidpovidi Evropeys'kogo Soyuзу na pandemiyu COVID-19. ЄІБ зреагував na neпередбачувані моменти миттєвими та гнучкими діями. Від екстреної підтримки малих і середніх підприємств та інноваційних стартапів до фінансування вакцин і проектів у сфері охорони здоров'я [67].

Пандемія COVID-19 спричинила безпрецедентну кризу охорони здоров'я, соціальну та економічну кризи. Забезпечення рівного доступу до вакцин проти COVID-19 у найбільшій країнах мало важливе значення для порятунку життів та сприяння економічному відновленню. У травні 2020 року ЄІБ підписав партнерство з Всесвітньою організацією охорони здоров'я, зокрема, спрямоване на невідкладну допомогу в десяти африканських країнах [117].

У грудні 2020 року ЄІБ надав фінансування в розмірі 400 млн. євро для підтримки участі країн з низьким і середнім рівнем доходу в COVAX Advance Market Commitment (COVAX AMC), як частина підтримки Team Europe для ініціативи COVAX в розмірі 500 млн. євро. Позика ЄІБ доповнювала грант ЄС у розмірі 100 млн. євро для Gavi, альянсу з вакцин [101].

Завдяки COVAX багато інших країн, включаючи 92 країни з низьким і середнім рівнем доходу в Африці, Азії, Карибському та Тихоокеанському регіоні, отримали доступ до 1 млрд. доз вакцини проти COVID-19. Станом на 8 квітня 2021 року COVAX Facility доставив рятівні вакцини у понад 100 країн з моменту здійснення першої міжнародної доставки в Гану 24 лютого. З цієї загальної кількості 61 входить до числа 92 країн із низьким рівнем доходу, які отримують вакцини, які фінансуються за допомогою програми Gavi COVAX Advance Market Commitment (AMC) [65].

Спираючись на досвід на місцях, ЄІБ зробив значний внесок, щоб допомогти країнам-партнерам подолати кризу COVID-19. У глобальному плані банк виділив понад 6,54 млрд. євро у 2020 році Це посилює термінові інвестиції в охорону

здоров'я та прискорить довготривалу підтримку інвестицій приватного сектора у більш ніж 100 країнах світу.

Група ЄІБ також виділила 1,7 млрд євро на підтримку соціального та економічного відновлення Західних Балкан після пандемії COVID-19 ,у рамках пакету фінансової підтримки регіону в розмірі 3,3 млрд. євро, оголошеного 29 квітня 2020 року Європейською комісією.

ЄІБ та його дочірня компанія, Європейський інвестиційний фонд (ЄІФ), віддані підтримці малого бізнесу, який у багатьох країнах є основою місцевої економіки. Лише у 2020 році сукупне фінансування малих і середніх підприємств групою ЄІБ становило 30,56 млрд євро, що є найбільшою сферою діяльності ЄІБ. Кредитування ЄІБ підтримало близько 420 000 малих і середніх підприємств, у яких працювало 4 мільйони людей. Дивіться діаграму нижче.

Навіть під час пандемії COVID-19 ЄІБ продовжує фінансувати проекти спрямовані на збереження клімату та ті,що спрямовані на відновлення тенденції до стабільного економічного зростання. Проекти розвитку за межами Європейського Союзу перевищили 10 млрд. євро з рекордними фінансовими потоками в Африку.

Пандемія не відвернула групу ЄІБ від її зобов'язань стати кліматичним банком. Глобальне фінансування кліматичних заходів ЄІБ у період 2016-2020 років досягло 112 млрд. доларів, перевищивши ціль банку в 100 млрд. доларів, встановлену на цей період.

Під час пандемії COVID-19, завдяки своїй широкій мережі партнерських установ у різних країнах, Група ЄІБ змогла швидко розгорнути свою фінансову силу для підтримки малого бізнесу, так як їхнє економічне становище було загрозливим. Підтримка була спрямована на виконання умов позик, кредитних канікул та інших заходів, спрямованих на зменшення обмежень ліквідності та оборотного капіталу для малих і середніх підприємств [62]. У відповідь на пандемію ЄІБ інвестував 66% у підтримку малих та середніх підприємств,також 11 % у Транспортний сектор. Розподіл кредитів Європейського інвестиційного банку у відповідь на пандемію COVID-19, (рис. 2.4):

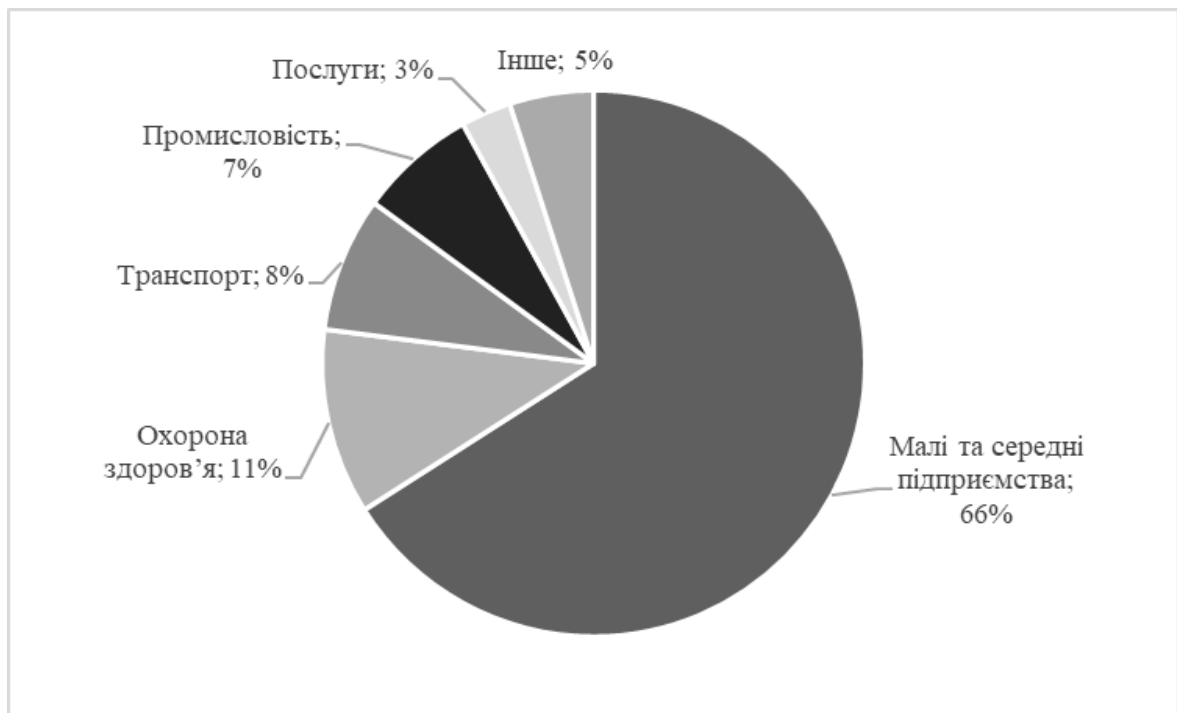

Рис.2.4. Розподіл кредитів ЄІБ у відповідь на пандемію COVID-19, %

Примітка. Побудовано автором за даними EIB the response innovation [Electronic resource]. – Access: https://www.eib.org/attachments/publications/eib_activity_report_2021_en.pdf.

Щодо Азійського континенту, негайні протиепідемічні дії було впроваджено Азіатським банком розвитку. У 2020 році Азіатський банк розвитку (АзБР) об'єднав зусилля інших регіональних банків розвитку для швидкого розширення підтримки країн, що розвиваються, для боротьби з COVID-19. Реакція АзБР була найбільш значущою в країнах, які найбільше потребували підтримки — в країнах з низьким рівнем доходів, із різким падінням ВВП та обмеженою спроможністю фіскального реагування. Сектори охорони здоров'я та управління державним сектором мали значний ріст зобов'язань, що вплинуло на використовувані методики боротьби [78].

Пандемія COVID-19 спричинила масову мобілізацію фінансування розвитку, у 2020 році досягнуто найвищого за всю історію обсягу допомоги закордонному розвитку – понад 161 млрд. дол. США. Відповідно, регіональні банки розвитку, як-от АзБР, значно збільшили обсяг та швидкість підтримки країн, що розвиваються [89].

Зусилля АзБР у відповідь на COVID-19 та його відновлення відзначаються двома пакетами. Перший – це початкові 6,5 млрд. дол. США, оголошені в середині березня 2020 року, що складаються з 3,6 млрд. дол. США на суверенні операції для вирішення питань охорони здоров'я та економічні наслідки пандемії; 1,6 млрд. дол. США – недержавні операції для малих і середніх підприємств, внутрішньої та зовнішньої торгівлі; а решту в пільгових ресурсах за рахунок перерозподілу з поточних проектів. Ці початкові 6,5 млрд. дол. США були збільшені до 20 млрд. дол. США у середині квітня 2020 року. У рамках додаткового пакету АзБР розширив ресурси, доступні для недержавних операцій і виділив приблизно 13 млрд. дол. США на створення «Варіанту реагування на пандемію COVID-19» [37].

Як новий інструмент, «Варіант реагування на пандемію COVID-19» забезпечує швидку фінансову підтримку урядам для впровадження антициклічних програм витрат для пом'якшення наслідків пандемії. «Варіант реагування на пандемію COVID-19» було створено шляхом зміни умов існуючого «Механізму антициклічної підтримки» та є різновидом «традиційного кредитування, заснованого на політиці» (ТКЗП). Однак, на відміну від звичайних ТКЗП, які вимагають виконання дій політики до виплати, «Варіант реагування на пандемію COVID-19» вимагає лише підтвердження відповідності, за критеріями доступу, (див. Табл 2.3). Після виплати відстежується низка показників, що стосуються охорони здоров'я, економічних чи фінансових заходів [68].

Даний інструмент боротьби з наслідками пандемії COVID-19 розподіляється за низкою критеріїв, таких як наявність структурних реформ, чи то співпраця з міжнародними організаціями, (див. Табл. 2.3).

Критерії доступу до “Варіанту реагування на пандемію COVID-19”

Критерій	Характеристика
Несприятливий вплив екзогенних потрясінь	Сильне зниження темпів зростання та фіскальний чи фінансовий стрес, що продемонстровано через вплив пандемії на економіку, здоров'я та населення, з акцентом на бідних або вразливих групах.
Витрати на антициклічний розвиток	Уряд має ефективну антициклічну програму видатків/політику розвитку та відданий її реалізації. Заходи безпосередньо спрямовані на бідні чи вразливі групи.
Загалом обґрунтований макроекономічний менеджмент до кризи	Оцінка того, що якість та розміри запланованих заходів макроекономічного коригування, які здійснюються в рамках антициклічної програми видатків, здійснюються в рамках надійного бюджету.
Структурні реформи	Демонстрація того, що вживаються надійні та активні кроки для подолання поширення COVID-19 та пом'якшення його економічного впливу на населення, особливо бідні та вразливі групи.
Стійкість боргу	Конкретне посилення на розмір допомоги за “Варіантом реагування на пандемію COVID-19” та підтримка інших партнерів з розвитку.
Координація з МВФ	Лист-оцінка від МВФ, що підтверджує обґрунтованість макроекономічного управління та іншої політики уряду.

Примітка. складено автором на основі: How Effectively is the Asian Development Bank Responding to COVID-19 [Electronic resource]. – :<https://www.cgdev.org/sites/default/files/how-effectively-asian-development-bank-responding-covid-19-early-assessment.pdf>.

Другий пакет, Азіатсько-Тихоокеанський фонд доступу до вакцин (APVAX), був оголошений у грудні 2020 року і виділено 9 мільярдів доларів спеціально на закупівлю вакцини проти COVID-19 та впровадження програми вакцинації. Кошти APVAX значною мірою стають доступними після перепрограмування регулярних розподілів ресурсів, перерозподілу заощаджень та скасування в межах існуючого портфеля, а також мобілізації додаткових ресурсів (табл. 2.4):

Розподіл виданих коштів за програмою «APVAX»

Джерело фінансування	Формат видачі	Об'єм фінансування, млрд. євро
Додаткові ресурси, заощадження та скасування, перепрограмування	Звичайні капітальні ресурси	6,8
Додаткові ресурси, заощадження та скасування, перепрограмування	На пільгових умовах	1,9
Розширений фонд реагування на катастрофи в рамках Азіатського фонду розвитку, початкове завантаження, скасування, перепрограмування	Грант	0,263

Примітка. Складено автором на основі: How Effectively is the Asian Development Bank Responding to COVID-19 [Electronic resource]. – Access: <https://www.cgdev.org/sites/default/files/how-effectively-asian-development-bank-responding-covid-19-early-assessment.pdf>.

Критеріями доступу до APVAX є: А) продемонстрований негативний вплив пандемії COVID-19; Б) завершення оцінки потреб, прийнятної для АзБР і національного плану розподілу вакцинації, який вказує на пріоритетність доступу до вакцин відповідно до міжнародних норм і гарантій від виключення маргінальних та вразливих груп; В) наявність ефективного механізму координації партнерів з розвитку та чіткої ролі АзБР у рамках цієї платформи. Крім того, існують також критерії відповідності вакцинам, які гарантують, що програми вакцинації, які підтримуються, є безпечними та ефективними за міжнародними стандартами. Паралельно з цими двома пакетами підтримки, АзБР залишився відданим поточним операціям, які не обов'язково мали спеціальний компонент реагування на COVID-19 [38].

На захист країн африканського регіону у боротьбі з епідемією став місцевий Африканський банк розвитку (АфБР) У березні 2020 року Африканський банк розвитку (АфБР) оголосив про облігацію на соціальний вплив на 3 мільярди доларів США з трирічним терміном погашення – Fight COVID-19 Social Bond. За рахунок

надходжень від цієї облигації, накопичував інтерес з боку різних інвесторів у всьому світі, АфБР розширив доступ своїх країн-членів до таких незамінних послуг, як охорона здоров'я, вода та санітарія, а також працевлаштування, щоб допомогти полегшити вплив пандемії. .

АфБР також схвалив надання Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) екстреної допомоги в розмірі 2 млн. дол. США, спрямованої на підтримку регіональних країн-членів у стримуванні поширення вірусу та пом'якшенні його наслідків. За рахунок цього фінансування ВООЗ зміцнив потенціал 41 країни, щодо запобігання поширенню хвороби, покращив системи моніторингу, надав лабораторне обладнання для швидкого виявлення та аналізу випадків ураження хворобою, а також створив ефективні механізми для покращення стримування поширення хвороби у даних країнах. Додаткова діяльність включала підвищення обізнаності громадськості та обмін інформацією [77].

АфБР на початку пандемії оголосив про створення механізму реагування на COVID-19, в рамках якого було сплановано надати державам-членам до 10 млрд. дол. США. Механізм включав 5,5 млрд. дол. США для суверенних операцій у країнах Африканського банку розвитку та 3,1 млрд. дол. США для суверенних та регіональних операцій для країн-членів Африканського фонду розвитку, пільгового підрозділу банку, який обслуговує найбільш економічно нестабільні країни. Додаткові 1,35 млрд. дол. США були спрямовані на операції в приватному секторі.

АфБР також залучив облигаційну соціальну позику на 3 млрд. дол. США під назвою «Боротьба з Covid-19» на міжнародних фінансових ринках. Повідомляється, що це найбільша трансакція доларових соціальних облигацій на сьогоднішній день на ринках капіталу [81].

Міжамериканський банк розвитку (МАБР), на початку пандемії COVID-19 виділив 2,8 млрд. дол. США на подолання кризи громадського здоров'я та її економічних наслідків. Ініціатива складається з чотирьох компонентів: негайне реагування медичної сфери, допомога соціально вразливим групам людей, допомога компаніям та їхнім працівникам, щоб мінімізувати збитки та підтримка фіскальної

політики. З 2,8 млрд. дол. США, 1,7 млрд. дол. США були доступні для країн Центральної Америки та Домініканської Республіки.[81]

Отже, можна відзначити, що всі регіональні банки розвитку у тій, чи іншій мірі були залучені у протидію пандемії COVID-19. Банки підтримували економічне становище країн, у регіонах їх діяльності, та сприяли зменшенню соціальних та економічних наслідків хвороби.

2.3. Оцінка впливу діяльності регіональних банків розвитку на економіку України

Важливим фактором розвитку економіки України є залучення іноземних інвестицій у державні підприємства. Найбільшими кредиторами українських підприємств серед міжнародних банків регіонального розвитку, можна виокремити Європейський інвестиційний банк та Європейський банк реконструкції та розвитку. Ці дві потужні фінансово-кредитні установи співпрацюють з проектами спрямованими на розвиток української економіки понад 15 років.

ЄІБ працює з Україною з 2007 року. Банк працює в Україні відповідно до Європейської політики сусідства (ЄПС), Східного партнерства (СПП) та інших двосторонніх угод ЄС.

Україна та ЄІБ з 2004 року розпочали створювати нормативно-правову базу, для того, щоб розпочати співпрацю та залучати кошти у різні проекти для підвищення темпів розвитку економіки України, а саме енергетичні, природоохоронні інфраструктурні та інші проекти.

За підрахунками Міністерства фінансів України, станом на 1 квітня 2022 року інвестиції ЄІБ у приватний та державний сектори перевищили 7,5 млрд. євро.

На стадії реалізації в Україні знаходяться 21 інвестиційний проект, у державному секторі, започаткований ЄІБ, на загальну суму 4,55 млрд. євро. А

заплановано даного роду місій 25, станом на 2022 рік. Для реалізації цих проектів було використано 1,523 млрд. євро, станом на квітень 2022 року.

У 2021 році Європейським інвестиційним банком було проінвестовано різного роду проекти в Україні на суму 554 млн. євро, вони стосувалися покращення рівня транспортної інфраструктури, заходів стійкості у боротьбі з пандемією COVID-19, освіти та економіки. Україна залишається основним отримувачем інвестицій серед країн Східного партнерства, вона одержує близько 60% фінансування у даному регіоні.

Від початку діяльності в Україні, з 2007 року, ЄІБ інвестував в економіку України більше 7 млрд. євро, даний факт робить банк одним з передових інвесторів в країні. Інвестиції у державний сектор сягнули 5,9 млрд. євро, за цим показником ЄІБ найбільш продуктивна фінансова установа, що працює в Україні.

Загалом ЄІБ було видано 35,84 % кредитів для проектів пов'язаних, з розвитком енергетики, також 17,29 % для покращення транспортного сектору, 8,21 % для міського розвитку. Загальний обсяг фінансування ЄІБ в Україні за секторами. Також можна відзначити, що Європейський інвестиційний банк залучає кошти у кредитування промислової галузі України, а саме 4,795 % від усіх проектів в країні (див. Рис 2.4).

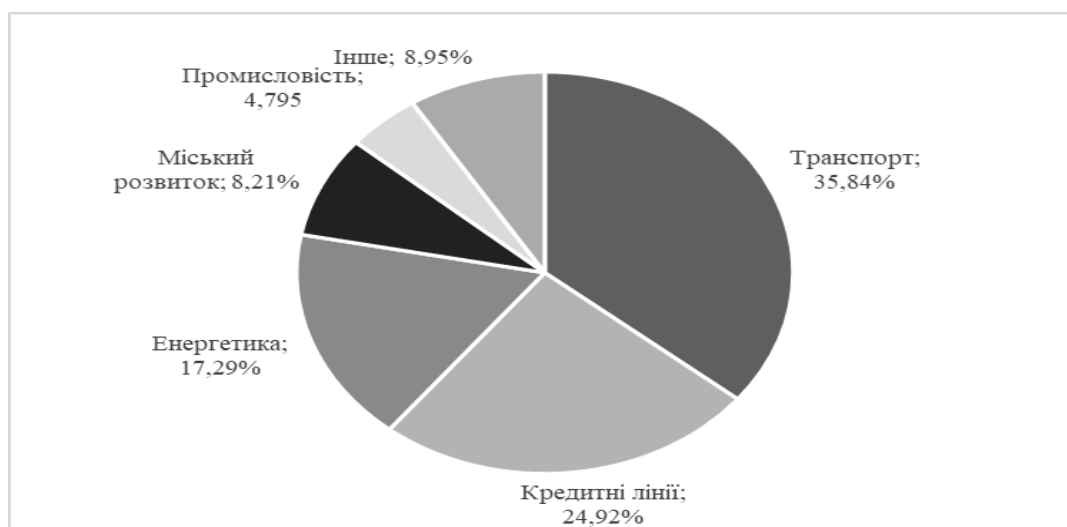

Рис.2.4.Розподіл проектів фінансування ЄІБ в Україні за секторами, %

Примітка. Побудовано автором за даними Ukraine and the EIB [Electronic resource]. – Access: <https://www.eib.org/en/projects/regions/eastern-neighbours/ukraine/index.htm>.

Аналізуючи розподіл загального обсягу фінансування Європейським інвестиційним банком у економіку України, варто відзначити, що трьома найбільш значимими, у цьому контексті секторами є транспорт (35,84 %), енергетика (17,29 %) та кредитні лінії (24,92 %).

У 2021 році Європейським інвестиційним банком було залучено 50 млн. євро, для закупівлі вакцин, для протидії пандемії COVID-19, це сприяло зміцненню ефективності протидії розповсюдженню вірусу на теренах України. Дана інвестиція дозволила Міністерству охорони здоров'я України закупити вакцини на 2022 рік та профінансувати план вакцинації цього ж року [32].

У 2021 році Європейський інвестиційний банк надав 270 млн. євро, майже половина з яких надійшла партнерам в Україні на відновлення інфраструктури, авіаційну безпеку та посилення безпеки в міжнародному аеропорті «Бориспіль» як важливий транспортний вузол країни, а також найбільший цивільний аеропорт в Україні, який є життєво важливим для довгострокового економічного розвитку країни.

Щоб підтримати глобальну кліматичну діяльність та пом'якшити кліматичні зміни в Україні, Європейський інвестиційний банк інвестував 100 млн. євро в оновлення парку тролейбусів і метро в Києві. Фінансування ЄІБ забезпечило майже 3 мільйони людей у столиці та найбільшому місті України чистішим та більш енергоефективним громадським транспортом, покращить якість повсякденного життя та зменшить забруднення повітря.

Також Європейський інвестиційний банк підтримав Івано-Франківськ, Луцьк та Запоріжжя інвестиційними грантами на суму 3,8 млн. євро. Ця позика доповнила попередню, у розмірі 200 млн. євро на розвиток та покращення електротранспортних мереж в Україні. Ці позики дозволять розширити тролейбусну базу, придбати електробуси та започаткувати нові маршрути в даних містах [30].

ЄІБ надає кредити, що спрямовані на модернізацію української професійної освіти, загалом у 2021 році, у даний сектор було спрямовано 58 млн. євро. Таким чином ЄІБ профінансовано дев'ять центрів професійно-технічних закладів освіти, що

безпосереднім чином вплине на роботу та навчати працівників так студентів, цих навчальних закладів, загалом таких осіб нараховується, близько 10000.

Дана позика дозволяє покращити сфери освіти України, вона надає можливість українським професійно-технічним навчальним закладам створити кращі умови для навчання студентів та підвищити їх кваліфікаційний рівень, що в свою чергу призведе до посилення конкурентоспроможності українських спеціалістів [114].

Для розширення підтримки малого та середнього бізнесу в Україні Європейський інвестиційний банк, у 2021 році, надав позику, у розмірі 20 млн. євро експортно-імпортному банку України «Укрсімбанку». Вони покращили доступ українського банку до довгострокового кредитування у місцевій валюті, також підтримали здатність банку до утримання робочих місць.

ЄІБ залучає абсолютно різноманітну підтримку приватному сектору України, підтримує компанії різних розмірів та з різних секторів економіки. Європейський інвестиційний банк надав позику групі компаній «Епіцентр», для оновлення аграрного сектору України, сума позики склала 106 млн. євро. Дана операція допоможе залучити нові силоси та елеватори та інше модернізоване сільськогосподарське обладнання. Дані інвестиції сприятимуть підвищенню продуктивності та скороченню сільськогосподарських відходів, ефективному розподілу ресурсів, що є важливою передумовою залучення у сучасний та конкурентоспроможний аграрний сектор, який буде сприяти більш швидкому розвитку економіки України [112].

Також у 2021 році Європейський інвестиційний банк залучає кошти для інвестування проектів з покращення та оновлення соціальної інфраструктури, що підвищить рівень енергоефективності. Банк сформував донорські кошти для даного проекту у розмірі 16,2 млн. євро, у тому числі, фінансування включає, 7 млн. євро від «Інвестиційної платформи сусідства ЄС». Дана позика доповнює кредитування ЄІБ України, у розмірі 340 млн. євро, щодо покращення умов життя та відновлення економічної стабільності у районах, що постраждали від війни на Сході України. Даний проект підтримував і будівництво житла та інфраструктури для внутрішньо

переміщених осіб [113]. Усі вищеперераховані проекти сприяли пришвидшенню економічно розвитку, та модернізації умов діяльності для організацій, чи установ, у які були залучені кошти.

Другим важливим міжнародним банком регіонального розвитку для української економіки є Європейський банк реконструкції та розвитку. ЄБРР має рейтинг ААА як статус міжнародної кредитно-фінансової організації, що є оцінкою їх діяльності. Україна долучилася до даної організації у 1992 році, Керуючи від країни є Міністр фінансів, у Раді Керуючих ЄБРР.

Діяльність ЄБРР не розповсюджується на фінансування витрат державного бюджету, банк займається інвестиційним фінансуванням у проектах державного та приватного секторів, за виключенням сфер воєнної промисловості, азартних ігор та тютюнової промисловості.

Стратегія співпраці ЄБРР формує два напрями фінансування, а саме: міжнародні кредити на пільгових умовах під державні гарантії, а також кредити для приватних підприємств на комерційних умовах.

Європейський банк реконструкції та розвитку є фінансово-кредитною інституцією, однією з найбільших інвесторів в Україні. Сукупний обсяг фінансування ЄБРР Українських інвестиційних завдань, станом на квітень 2022 року, сягнув позначки у 16,43 млрд. євро, ці кошти були залучені до 511 проектів. Станом на квітень 2022 року на стадії реалізації знаходиться 9 проектів, на суму 1764 млрд. євро. З виділених Європейським банком реконструкції та розвитку коштів, станом на кінець березня 2022 року, до реалізації проектів було залучено 34,1 % вказаної суми, а саме 600,67 млн. євро [29].

За період з 2016-2021 роки ЄБРР було кредитовано проекти у різних секторах економіки України, на загальну суму 4,866 мільярдів євро. У порівнянні з 2016 роком, спостерігається збільшення інвестиційних залучень ЄБРР в українські проекти, 1,065 млрд. євро у 2021 році, на відміну від 581 на початку досліджуваного періоду (див. Рис 2.5).

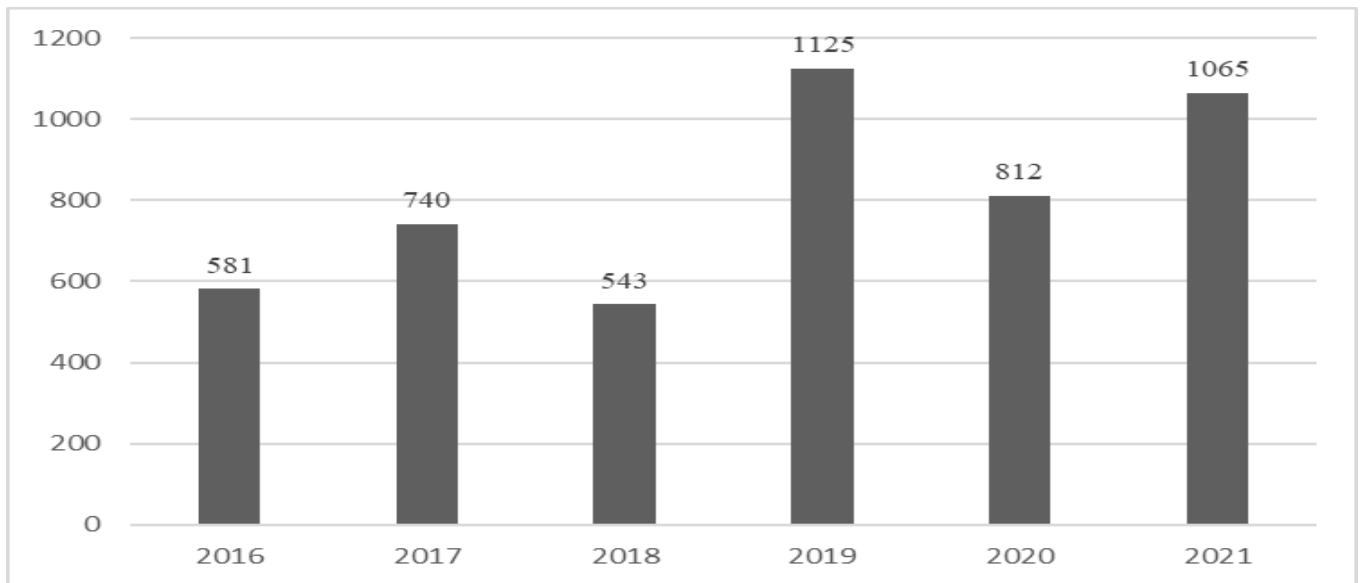

Рис.2.5. Щорічні інвестиції ЄБРР в Україні у 2016-2021 рр., млн. євро.

Примітка. Побудовано автором за даними EBRD activity in Ukraine to data [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/where-we-are/ukraine/data.html>.

В період з 2016-2021 року Європейським банком реконструкції та розвитку було залучено кошти у 123 інвестиційні проекти, найбільше проектів за досліджуваний період було профінансовано у 2020 році, а саме 56. Така кількість кредитувань можна пояснити початком боротьби з епідемією COVID-19. ЄБРР був одним з банків регіонального розвитку, що активно залучав кошти у підтримку економіки та боротьбу з наслідками, спричиненими пандемією коронавірусу, (див. Рис.2.6):

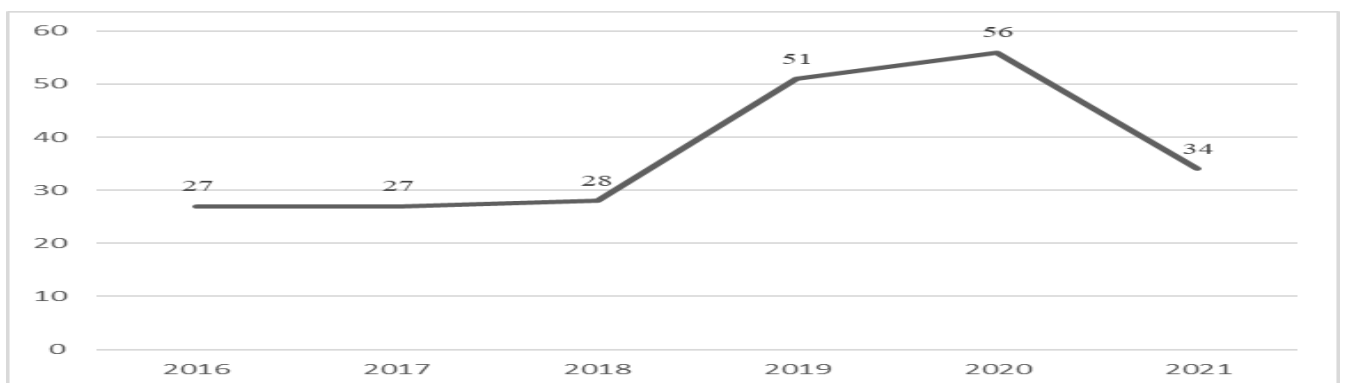

Рис.2.6. Кількість кредитів ЄБРР в Україні у 2016-2021 рр., одиниць

Примітка. Побудовано автором за даними EBRD activity in Ukraine to data [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/where-we-are/ukraine/data.html>.

Станом на 2021 рік кредитні кошти, що були залучені в українські підприємства Європейським банком реконструкції та розвитку, розподілені наступним чином: стала інфраструктура 58%, підприємства промисловості та агробізнесу 29 %, фінансові установи 12 %, (див. Рис. 2.7).

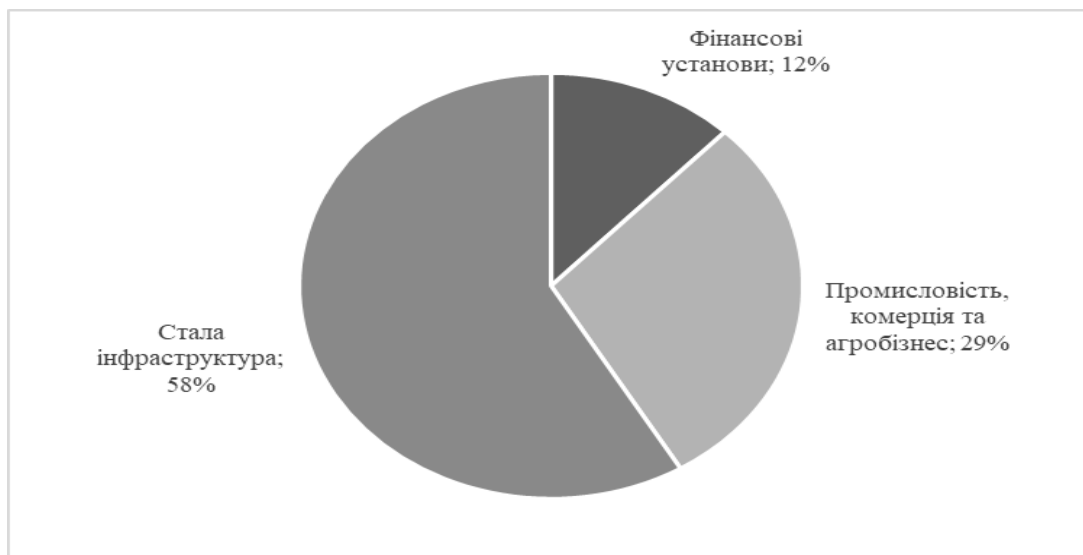

Рис 2.7. Розподіл поточних кредитних зобов'язань між ЄБРР та Україною за секторами 2021 р., %

Примітка. Побудовано автором за даними EBRD activity in Ukraine to data [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/where-we-are/ukraine/data.html>.

Отже, Європейський інвестиційний банк та Європейський банк реконструкції та розвитку є важливими інвестиційними партнерами для України. ЄІБ підтримав українську економіку та сферу охорони здоров'я, під час пандемії COVID-19. ЄБРР та ЄІБ як міжнародні банки регіонального розвитку позитивним чином впливають на розвиток української інфраструктури та залучають значні кредитування, для допомоги у створенні конкуретоспрожності українських підприємств.

Висновки до розділу 2

Міжнародні банки регіонального розвитку невпинно продовжують розширювати межі своєї діяльності та обсяги фінансування, спрямованого на розвиток регіональних країн-членів. Тенденції діяльності банків регіонального розвитку відповідають викликам соціально-економічного життя їхніх країн членів у 2022 році.

Діяльність таких банків як Європейський інвестиційний банк та Європейський банк реконструкції та розвитку починаючи з 24 лютого 2022 року спрямована на сприяння протидії воєнної агресії Росії у війні проти України, через проекти соціально-економічного спрямування.

Загалом останні роки головною місією у діяльності міжнародних регіональних банків була допомога у подоланні наслідків пандемії COVID-19. Проекти, що базувалися на фінансуванні соціально-економічних наслідків від хвороби, були основними у роботі банків. За даними проектами банки регіонального розвитку формувались обсяги фінансування та допомоги малому та середньому бізнесу, у різних секторах економіки, в регіональних країнах-членах. Також банки співпрацювали з благодійними організаціями для надання соціальної допомоги, для соціально-вразливих верств населення.

Підсумовуючи діяльність досліджуваних міжнародних банків регіонального розвитку в Україні (ЄІБ та ЄБРР), варто відзначити великий рівень залученості даних банків у реалізації місій, по розвитку, відновленні та перебудові різних сфер економічного життя в Україні. ЄІБ та ЄБРР брали участь у повоєнному відновленні соціальної інфраструктури, після наслідків російської воєнної агресії 2014 року, фінансували проекти, подолання наслідків пандемії COVID-19.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ РЕГІОНАЛЬНИХ БАНКІВ РОЗВИТКУ

3.1. Загрози та ускладнення розвиток міжнародних банків розвитку в сучасних умовах

Міжнародні установи фінансування регіонального розвитку – це спеціалізовані банки, створені для підтримки економічного розвитку. Вони роблять це насамперед у країнах, що розвиваються, але також і в країнах з розвинутої економікою для вирішення конкретних ринкових провалів у певних регіонах чи секторах економіки. Зазвичай вони перебувають у мажоритарній власності одного або кількох урядів, але іноді беруть участь і оператори приватного сектору. Багато в чому регіональні банки розвитку дотримуються тих самих правил і використовують ті самі інструменти (позики, кредитні лінії, інвестиції в капітал, гарантії), що й комерційні банки. Різниця полягає в їхньому мандаті чи місії, які зосереджені на більш м'яких цілях, таких як економічний розвиток, подолання бідності, економічна інтеграція, просування ринкової економіки, створення робочих місць, боротьба зі зміною клімату, гендерна рівність тощо. Вони зазвичай спрямовані на більший ризик і приймають більш довгострокову перспективу прибутку від проекту, ніж звичайні комерційні банки. Більше того, їхні акціонери не вимагають конкретної рентабельності власного капіталу, що позбавляє регіональні банки розвитку тиску, пов'язаного з економічними показниками та прибутковістю. Через ці відмінності дані банки стикаються зі специфічними загрозами та ускладненнями діяльності, з якими не стикаються комерційні банки [49].

На відміну від комерційних банків, цілі яких можна просто виразити та виміряти в грошовому вираженні, такому як прибутковість та вартість акціонерів, регіональні банки розвитку мають політичні повноваження, часто м'які чи якісні цілі

за своєю природою важко виміряти. Тому важко оцінити їхній відносний успіх чи невдачу у виконанні свого мандату. Проте це важливо, якщо потрібно вибрати найбільш ефективну стратегію, максимізуючи таким чином вплив коштів платників податків. Для цього потрібно:

- точне формулювання місії та визначення ключових показників ефективності, які відповідають цій місії;
- ефективна та фактична оцінка регіональними банками розвитку, щодо цих фінансових показників незалежними економістами чи бухгалтерами;
- впровадження системи в регіональних банках, яка ефективно оцінює проекти за контрольними показниками місії, щоб ті проекти, які досягли найвищого балу, могли бути пріоритетними, а ті, що не пройшли тест, могли бути залишені.

Очікується, що регіональні банки розвитку будуть діяти в авангарді суспільних та економічних змін. Вони виступають як приклад у таких різноманітних сферах, як сталий розвиток, гендерна рівність, корпоративне управління, екологічна відповідальність. Як і будь-якій організації, їм потрібна стратегія, яка б спрямовувала їх до досягнення поставлених цілей. Це може бути ускладнено в регіональних банках розвитку, враховуючи певні м'які аспекти їхнього мандату та характер їхнього управління, часто складного та схильного до політичного втручання. Щоб стратегія була ефективною, вона має бути:

- реалістичною, а тому є результатом внутрішнього процесу розробки, з урахуванням досвіду та зворотного зв'язку з оперативними групами;
- чіткі та вимірні, з цілями, визначеними сектором, географією, продуктом.
- з консультуванням з акціонерами, іншими зацікавленими сторонами, затверджується на найвищому рівні (Рада директорів, Загальні збори), доводиться до відома персоналу та прозоро оприлюднюється.

Важливою загрозою у розвитку діяльності регіонального банку є прийняття неправильного кредитного рішення. Уникнення високого рівня кредитів, що не можуть бути сплачені, настільки ж важливо для регіональних банків розвитку, як і для комерційних банків. По-перше, це дозволяє їм бути стійкими і, таким чином,

продовжувати виконувати свій мандат без потреби в подальшому вливанні капіталу (економія грошей платника податків). Більше того, прийняття правильних кредитних рішень має інший вимір для регіональних банків як демонстраційний ефект для комерційного сектору та громадськості в цілому [97]. При цьому дані банки стикаються зі специфічними проблемами, найвагомішими з яких є: а) андеррайтинг слабких позик заради цільового обсягу; б) політичне втручання у відбір проектів та; в) корупція. Цього можна уникнути кількома способами:

- внутрішня організація з чітким розподілом обов'язків між оперативними командами, що працюють із клієнтами, з одного боку, і справді незалежними командами, що оцінюють кредитні, екологічні та інші ризики;

- гарне поєднання персоналу різного походження та ради директорів, які є різного географічного походження та плани, які діють як підґрунтя для патронажу в певному секторі, регіоні чи країні;

- набір компетентних працівників, їх навчання та ротация.

Звуження бюджетів у всьому світі робить мобілізацію фінансування приватного сектору на підтримку проектів розвитку необхідною. З огляду на загалом низьку вартість фінансування та відсутність необхідності отримувати прибуток для акціонерів, у банків розвитку, мабуть, є спокуса надавати пільги найбільш економічно спроможним клієнтам, які, ймовірно, могли б отримати еквівалентні кредити від комерційних банків, але на менш вигідних умовах. Роблячи це, регіональні банки розвитку не тільки не виконують своїх повноважень, але й спричиняють шкідливий ефект для приватного сектору. Цього можна уникнути за допомогою:

- запрошення інвесторів та кредиторів приватного сектору приєднатися до фінансування, де регіональний банк розвитку візьме більш довгостроковий борг. Їхня участь продемонструвала б, що фінансування відбувається на ринкових умовах;

- наявність суворої матриці ризиків/ціноутворення, оцінювання кожного проекту;

- дослідження ринку, щоб розмістити регіональні банки в ширшому ландшафті доступних джерел фінансування;

– наявність механізму визнання можливих скарг щодо недобросовісної конкуренції [31].

На більшості ринків малого та середнього бізнесу, як правило, піддаються дискримінації через високий профіль ризику та нижчу прибутковість для банків. Те, що справедливо у країнах з розвинутою економікою, є ще більш гострим для сприйняття в країнах, що розвиваються, де слабке правове та бізнес-середовище робить малого та середнього підприємництва ще більш слабкими. Більше того, регіональні банки розвитку іноді керуються прагненням досягти швидких і помітних результатів з політичних причин. Це може призвести до акцентування уваги на інфраструктурі або великих корпоративних проектах. Однак зосередження на більших проектах (яких часто лише невелика кількість) зрадило б повноваженням банків регіонального розвитку. У кожній країні середні та мікропідприємства є важливим джерелом створення робочих місць, інновацій та низових проектів, орієнтованих на ринок, з великим місцевим впливом. Саме тут можна знайти наступне покоління бізнес-лідерів і майбутні транснаціональні корпорації. Тому банкам регіонального розвитку необхідно докладати особливих зусиль до мікrokредитування та малого та середнього бізнесу, особливо якщо місцеве середовище дискримінує їх.

Управлінню активами та пасивами міжнародних банків регіонального розвитку певним чином сприяє довгостроковому характеру їх фінансування, що знижує ризик ліквідності. Валютні та процентні ризики можна пом'якшити шляхом надання позик у "твердих" валютах, які легко хеджувати, які можуть бути валютами їх фінансування. Однак це означає перекладати ці ризики на клієнтів, які часто не мають можливості керувати ними або навіть не знають про них, вони є захмарені перспективою нижчих процентних ставок і більш тривалих термінів погашення. Кредитування в місцевій валюті особливо важливо для обслуговування малого та середнього бізнесу або менш досвідчених клієнтів, які не володіють концепцією валютного ризику. Нарешті, позика в місцевій валюті може мати потужний демонстраційний ефект, пропонуючи відповідній валюті вищий статус і визнання

міжнародним співтовариством, а також завдяки розробці інструментів фінансування та хеджування банків регіонального розвитку [98].

Міжнародні банки регіонального розвитку отримують свій власний капітал від урядів або отримують вигоду від державних гарантій. Це забезпечує їхню кредитоспроможність, що дозволяє їм залучати великі суми грошей на міжнародних ринках капіталу та надавати фінансування на дуже конкурентних умовах. Однак за відсутності цільової рентабельності власного капіталу або визначення вартості капіталу на основі ринку може виникнути спокуса перекапіталізувати банк регіонального розвитку, що було б марною тратою державних ресурсів. Головне – розподілити капітал відповідно до місії, цілей і потреб регіонального банку. Цього можна досягти за допомогою:

- моделювання діяльності з урахуванням запланованих обсягів зобов'язань і ризиків, макроекономічних сценаріїв і подальшого визначення рівня капіталу, необхідного для здійснення діяльності, при збереженні статусу регіонального банку розвитку на ринках капіталу;

- співпрацювати з довіреними комерційними або іншими державними партнерами, наприклад, використовуючи інструменти гарантії, які можуть викликати більший обсяг комерційного кредитування в конкретних ситуаціях, таким чином залучаючи капітал банку.

Міжнародні банки регіонального розвитку конкурують із приватним сектором у залученні перспективних працівників. Вони часто опиняються в невігідному становищі, коли йдеться про абсолютний рівень винагороди. У той же час вони пропонують стабільність роботи та цілями діяльності, які можуть бути сильною мотивацією приєднатися та залишитися. У той же час для існуючих співробітників банків регіонального розвитку перехід до комерційного банку може бути складним, оскільки вони можуть мати менше досвіду в переговорах про прибуткову маржу, прийнятні терміни погашення та вимоги до забезпечення. Ризик полягає в тому, щоб залучити співробітників для довгострокової співпраці. Здорова плинність кадрів має забезпечувати регулярне надходження нових перспективних працівників, в той час як

досвідчені працівники знають, що існують мости з приватним сектором, що відкриває професійні перспективи за межами установи. Банки регіонального розвитку навіть більше, ніж комерційні банки, потребують:

- мати систему винагороди за результатами роботи, що дозволяє компенсувати найкращі навички співробітників;
- ротувати персонал на різних посадах, щоб підтримувати мотивацію;
- використовувати професійну підготовку для підтримання технічних навичок в актуальному стані;
- направляти співробітників в інші банки розвитку або комерційні установи, щоб розширити їхній досвід і навички [49].

Важливими проблемними та загрозливими для розвитку регіональних банків аспектами їхньої діяльності, у регіонах їх діяльності є:

- Посилення залежності країн регіону від економічно розвинених країн-засновників регіонального банку. Досвід діяльності банків розвитку свідчить, що їх засновниками є уряди високорозвинених країн: США, Канади, Великобританії, Німеччини, Японії, Італії, Франції. Надаючи ресурси для економіки країн, що розвиваються в регіоні, високорозвинені країни інвестують ресурси в сфери власних економічних або соціальних інтересів, а не для країн регіону. Вони інвестують кредити та кошти у високорентабельні галузі економіки: видобуток, переробна промисловість, харчова промисловість, торгівля. Таким чином вони нівелюють пріоритетні сфери економіки країн, що розвиваються, що сформували їх самобутній вигляд на світовій арені.

- Ситуації, за яких відбувається першочергове впровадження економічно ефективних проектів на шкоду соціальним проектам, які переслідують національні інтереси країн регіону. По-перше, інвестиційні ресурси надаються для проектів з меншими ризиками, меншим терміном окупності та високими фінансово-економічними показниками. Нарешті, інвестори реалізують інфраструктурні проекти для забезпечення доступності віддалених регіонів країн, що розвиваються, проекти,

що дозволяють покращити середовище проживання місцевого населення: покращити умови життя, водо- та теплопостачання, охорону здоров'я, освіти тощо.

– Трансформація структури регіональної економіки з урахуванням міжнародної інтеграції, спеціалізації та співробітництва країн у глобальній економіці. Як зазначалося раніше, передові країни з великими квотами в регіональних банках розвитку вирішують долю галузевої перебудови економіки в країнах, що розвиваються. В епоху «кредитування» фінансового ринку саме система фінансового перерозподілу кредитно-інвестиційних ресурсів визначає регіональну та галузеву економіку, а не економічні потреби регіону. Економічна доцільність і розрахунок сьогодні зумовлюються міжнародними інвестиційними потоками, включаючи міжнародні фінансові установи, такі як регіональні банки розвитку. Такий механізм перерозподілу трансформує роль економік країн, що розвиваються на світовому ринку, створює механізм «використання» ресурсів країн, що розвиваються, в інтересах інвесторів і кредиторів.

– Нівелювання національних особливостей та інтересів країн, що розвиваються в регіоні. Враховуючи інвестиційний аналіз та фінансову оцінку, відбувається реструктуризація галузевої структури національної економіки країн, що розвиваються. Окремі сфери та сектори діяльності повністю ліквідовуються як збиткові, а створюються нові сфери та сектори, раніше нетипові для економік країн, що розвиваються регіону. Так, в Угорщині були ліквідовані цукрова промисловість, енергетика, виноградарство та ін. Європейський центральний банк виділив спеціальні кошти для ліквідації цих секторів у національній економіці.

– Використання найпопулярніших ресурсів регіону, їх експорт на підприємства розвинених країн. Економіка країн, що розвиваються, функціонує не на благо та в інтересах цих країн; це підпорядковується інтересам країн-інвесторів. Виснажують і рідкісні корисні копалини, сільськогосподарські та природні ресурси виробляються для задоволення інтересів суб'єктів господарювання високорозвинених країн.

– Міграція робочої сили та населення з країн регіону, що розвиваються. Робоча сила, сформована з економічно активного населення, є одним із найважливіших

ресурсів будь-якої економіки. Відсутність кваліфікованих кадрів у країнах Старого Світу створює попит на дешеву робочу силу з країн, що розвиваються. Безумовно, рівень кваліфікації, інтелектуальних здібностей трудових мігрантів не повністю відповідає вимогам роботодавців. Однак щодо автоматизації виробництва, впровадження нових технологій ці працівники дуже ефективно використовуються в розвинених країнах. Ліквідація підприємств і виробництв у рідних країнах, низький рівень життя та заробітна плата також сприяють трудовій міграції з країн, що розвиваються [98] (див. Рис. 3.1):

Рис. 3.1. Проблемні аспекти в діяльності міжнародних банків регіонального розвитку, що створюють перешкоди для їхнього розвитку

Примітка. Побудовано автором на основі джерела Regional Development Banks: Theory And Practice [Electronic resource]. – Access: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/opcion/article/view/27450>.

Яскравим прикладом роботи та розвитку як банку регіонального розвитку, що зіткається з труднощами та загрозою діяльності є Африканський банк розвитку. Середовище, в якому працює АфБР, різко змінилося з кінця 1990-х років. Поширення демократизації в Африці в поєднанні зі збільшенням цифровізації та демографічними змінами, що розвиваються, створило більші можливості для зростання приватного сектора. У той же час посилення конфліктів і насильства, поширена корупція, відсутність належного управління та верховенства права, слабкий розвиток

інфраструктури та проблеми зі здоров'ям (такі як хронічний голод та спалахи пандемій та епідемій) загрожують зірвати прогрес розвитку у сучасних умовах.

Проте можливості для прогресу у діяльності банку на континенті заважають економічні потрясіння, політична нестабільність і конфлікти. З 59 країн у всьому світі, які Організація економічного співробітництва та розвитку називає нестабільними, 35 знаходяться в Африці на південь від Сахари, що становить 76 відсотків країн цього регіону. Нестабільність у поєднанні з незначними можливостями для економічної мобільності змусили 25.4 мільйона африканців мігрувати у 2020 році. Якщо ці проблеми не будуть вирішені, кількість африканських мігрантів продовжуватиме збільшуватися, що чинитиме тиск на міжнародне співтовариство та країни перебування з метою інтеграції все більшої кількості людей і потенційно порушуючи економічний і політичний розвиток сусідніх країн [96].

Крім того, слабе управління та відсутність верховенства права часто називають основними факторами стримування приватних інвестицій на африканському континенті, що обмежують економічний та соціальний розвиток. Основними перешкодами для інвесторів є ризики, пов'язані з несприятливою макроекономічною політикою, політичною нестабільністю та поширеною корупцією. За індексом сприйняття корупції за 2020 рік було надано середній бал 32 зі 100 для країн Африки на південь від Сахари, що нижчий, ніж у будь-якому іншому регіоні. Щоб приватні інвестиції відбулися, підприємствам потрібні чіткі, передбачувані, прозорі та застосовні закони для забезпечення стабільності та впевненості. Таким чином, розбудова міцних інституцій, підтримка верховенства права та боротьба з корупцією мають бути головними пріоритетами для кожного суб'єкта розвитку (багатосторонніх та двосторонніх донорів), що залучений [91],[41].

Нарешті, здоров'я населення є серйозною проблемою для діяльності в регіоні. У країнах Африки на південь від Сахари найбільша частка недоїдаючих людей у світі – кожен четвертий хронічно голодує. Головним чином через поширення насильницьких конфліктів та несприятливих кліматичних умов.

У випадку спалаху вірусу Ебола у 2014 році та з пандемією COVID-19, погана інфраструктура охорони здоров'я сприяє поширенню захворювань, тоді як слабка система охорони здоров'я та нездатність реагувати збільшують складність стримування спалахів. Окрім неадекватних захисних та дезінфікуючих заходів та недостатніх засобів очищення, на континенті також відсутні засоби виявлення, ізоляції та моніторингу . Ці фактори негативно впливають на ефективний захист населення від спалаху захворювань [52].

Зміни, що відбуваються в Африці, вимагають перегляду інструментів і підходів, які використовує система регіональних банків розвитку, зокрема, Африканського банку розвитку, щоб допомогти країнам зміцнити управління та верховенство права, створити робочі місця та зміцнити приватний сектор [107].

Таким чином, варто зазначити, що міжнародні банки регіонального розвитку у своїй діяльності мають багато загроз та ризиків, що впливають на прогрес даного роду інституцій, зокрема в їх роботі існують ризики нівелювання національних інтересів, в країні де банк працює. Також, важливою загрозою, що ускладнює розвиток цих кредитно-фінансових інституцій є ризик обрання проектів, що є більш економічно вигідними, замість тих, на які розповсюджується принципи та цілі діяльності банків регіонального розвитку.

3.2. Впровадження проектів банками регіонального розвитку в Україні

Міжнародні банки регіонального розвитку, такі як Європейський банк реконструкції та розвитку та Європейський інвестиційний банк створили ґрунтовну базу для співпраці з українськими підприємствами та кредитування проектів, на території України, з широким доступом до інструментів впровадження власної діяльності.

Загалом, станом на 2022 рік, ЄІБ та ЄБРР впровадили 565 проектів (ЄІБ 54 проекти, ЄБРР 511 проектів) співпраці, що спрямовані на залучення коштів у різні

сектори української економіки, включаючи транспорту галузь, сільське господарство, торгівлю, фінансовий сектор, тощо.

Діяльність Європейського банку реконструкції та розвитку при співпраці з українськими підприємствами базується на стратегії, що була створена у вересні 2018 року, яка була проголошена Радою директорів ЄБРР та визначила пріоритети у співробітництві з Україною на 2018-2023 роки:

– З метою підвищення рівня конкурентоспроможності української економіки та покращення методів управління, ЄБРР сприяє комерціалізації та приватизації у державному секторі. ЄБРР продовжує фінансування модернізаційного оснащення у державному секторі та сприяє покращенню рівня управління на підприємствах. Діяльність ЄБРР спрямована на підвищення ролі приватного сектору у всіх сферах економіки;

– Проекти ЄБРР повинні бути націлені на сприянні встановленню права в роботі українських підприємств, чесній конкуренції у приватному секторі, підтримку українських компаній, що використовують сучасний досвід у своїй діяльності. ЄБРР націлений на співпрацю за чесної конкуренції та на допомогу інструментами своєї діяльності у боротьбі з корупцією;

– Спрямування коштів для кредитування проектів покликаних на підтримку енергетичної безпеки України, через лібералізацію ринку, диверсифікацію та збільшення обсягів виробництва, тощо. ЄБРР за планом стратегії сприяє підвищенню рівня енергоефективності підприємств у галузі та залученню кредитування проектів, спрямованих на розробку, та впровадження використання джерел відновлюваної енергії;

– Залучення коштів на фінансування банківського сектору України, для покращення стійкості української фінансової системи;

– Сприяння інтеграції України та впровадження стандартів ЄС у торгівлі та інвестиціях, розширенні інфраструктурних зв'язків. ЄБРР виконує даний пріоритетний напрямок стратегії, через кредитування в проекти, пов'язані з модернізацією

інфраструктури та сприяння збільшенню рівня торговельних та інвестиційних потоків.

Таким чином, особливу увагу в діяльності в Україні, Європейський банк реконструкції та розвитку приділяє проектам пов'язаним з розвитком фінансового сектору, модернізації інфраструктури, покращенню торгівлі, приватизацією, енергетичною безпекою [111].

Яскравим прикладом впровадження Європейським банком реконструкції та розвитку проекту, що спрямований на поліпшення фінансової системи України, є кредитно-фінансова угода з «ПроКредит Банк», затверджена 22 квітня 2022 року. Проект спрямований на підтримку приватного сектору України. Ціллю даного кредиту є підтримка продовольчої безпеки в Україні шляхом зміцнення кредитної спроможності «ПроКредитБанку» та надання вкрай необхідного доступу до фінансування для українських приватних компаній, що працюють у важливих галузях, пов'язаних із сільським господарством (фермерство, переробка харчових продуктів та сільськогосподарської продукції, транспортування та імпорту), з кінцевою метою: збереження засобів існування в країні. Загальна кількість коштів, що буде залучена у реалізацію проекту ЄБРР-15 млн. євро.

Для впровадження даного проекту ЄБРР було розроблено механізм кредитування, який є спеціальним інструментом реалізації проекту, введений банком через війну в Україні, через російську агресію, розпочату 24 лютого 2022 року. Механізм надається в надзвичайних обставинах війни, як у випадку з війною, слугуючи значним інструментом зниження ризику для фінансування найважливіших галузей, пов'язаних із сільським господарством. Даний проект ЄБРР, станом на травень 2022 року, знаходить на стадії реалізації [92].

Важливим проектом співпраці ЄБРР та України у розвитку енергетичного сектору України є інвестиція в єврооблігації компанії «Укренерго» у розмірі 75 млн. дол. США. Європейський банк реконструкцій та розвитку у жовтні 2021 року затвердив проект інвестування в «зелені» єврооблігації «Укренерго». Дані облігації були випущені «Укренерго» (українською національною енергетичною компанією),

у рамках підтримки сталості енергосектору України, загальна вартість випущених облігацій 825 млн. дол. США. Проект підтримується державними гарантіями.

Ціллю впровадження даного проекту ЄБРР в Україні стала допомога українській національній компанії «Укренерго» у спрямуванні коштів до державного підприємства «Гарантований покупець», які були направлені для погашення заборгованості перед виробниками відновлюваної енергії за 2020 та 2021 роки. Участь ЄБРР у проекті сприяє фінансовій стабілізації сектору виробництва відновлюваної енергії та підтримці державного сектору України [115].

Прикладом впровадження проектів ЄБРР спрямованих на підтримку у торговельних відносинах України є позика українському підприємству «ERU Trading» у розмірі 10 млн. євро, затверджена сторонами 9 червня 2021 року.

ЄБРР надав дворічну позику для приватного підприємства «ERU Trading», яка була спрямована на підтримку зростаючих операцій з торгівлі газом «ERU Trading», щоб забезпечити недорогий газ з ЄС протягом літнього сезону 2021 року та збереження його в українських газових сховищах з подальшим продажем в Україні. Метою ЄБРР у проекті було сприяння подальшому розвитку та конкуренції на українському газовому ринку шляхом підтримки діяльності прозорих та ефективних приватних енергетичних трейдерів [69].

Європейський інвестиційний банк як банк, що працює над впровадженням проектів для розвитку секторів економіки України, з 2007 року, фокусує свою діяльність на фінансуванні прогресу у транспортній галузі, енергетичній сфері, працює над розвитком соціальної та муніципальної інфраструктури, малого та середнього бізнесу. Від початку співпраці між ЄІБ та Україною, до 2022 року, банк залучив 1,9 млрд. євро для розвитку приватного та 3,6 млрд. євро для державного секторів.

ЄІБ працював над створенням сучасної транспортної системи України та розвитком транспортних сполучень з ЄС. Європейський інвестиційний банк залучав кошти у кредитування реконструкції Харківського метрополітену, фінансував розвиток залізничного сполучення з ЄС, через будівництво Бесського залізничного тунелю. Ще одним важливим пріоритетом у впровадженні проектів ЄІБ в Україні є

сприяння цифровізації державного сектору України, шляхом кредитування проектів осучаснення поштових послуг в Україні. Також Європейський інвестиційний банк допомагав Україні у боротьбі з подоланням наслідків пандемії COVID-19 [110].

Важливим інвестиційним проектом Європейського інвестиційного банку у розвитку транспортної системи України стало фінансово-кредитна домовленість між банком та державним підприємством України, міжнародним аеропортом «Бориспіль».

Ціллю даного проекту ЄІБ було залучення коштів для покращення експлуатаційної стійкості та збереження найвищого рівня авіаційної безпеки аеропорту. Проект включав в себе відновлення низки важливих інфраструктурних споруд аеропорту. За даним проектом Європейський інвестиційний банк надав позику у розмірі 270 млн. євро, до лютого 2021 року [48].

Ще одним важливим проектом для розвитку українського транспортного сектору, який допоміг впровадити ЄІБ в Україні, є фінансування київського міського електротранспорту. Даний проект був спрямований на заміну тролейбусного, трамвайного та метро транспорту. В рамках даної інвестиції буде покращено робота громадського транспорту, що дасть позитивний вплив на економіку міста. Також метою проекту було здійснення позитивного впливу на навколишнє середовище, шляхом зменшення кількості викидів шкідливих газів в атмосферу. ЄІБ виділив 100 млн. євро із запланованих 217, на реалізацію цього проекту, інвестицію було завершено у жовтні 2021 року [84].

Прикладом допомоги у відновленні економіки ЄІБ від наслідків пандемії COVID-19, став кредит українському акціонерному товариству «ПРАВЕКС БАНК», у розмірі 30 млн. євро, підписаний 30 грудня 2020 року.

Головною метою впровадження даного проекту було збільшення доступу до фінансування українському малому та середньому бізнесу, що допомогло впоратися з наслідками пандемії коронавірусу [91].

Отже, міжнародні банки регіонального розвитку залучені у впровадження проектів, що спрямовані на покращення соціально-економічного рівня життя в

Україні. Фінансові інструменти діяльності ЄБРР та ЄІБ всебічно охоплюють потреби в реалізації поставлених українськими позикоотримувачами завдань.

3.3. Зміни розстановки сил на світовій арені регіональних банків розвитку під впливом війни в Україні

24 лютого 2022 року Російська Федерація розпочала війну проти України. Вторгнення спричинило найбільшу в Європі кризу біженців з часів Другої світової війни з понад 6,3 млн. українців [96], які вимушено покинули країну, а третина населення була внутрішньо переміщена [99].

Війна негативним чином вплинула на економіку України та багатьох країн світу, що стали на бік підтримки українців. На світовій арені регіональних банків розвитку, на передові позиції у економічному та соціальному сприянні Україні стали Європейський банк реконструкції та розвитку та Європейський інвестиційний банк.

Радою директорів Європейського інвестиційного банку 4 березня 2022 року було зібрано позачергове засідання, на якому було засуджено незаконну та не виправдану агресію Росії проти України, також на даному засіданні обговорювалися питання фінансової підтримки для України.

Рада директорів сформувала пакет фінансової підтримки Україні в розмірі 668 млн. євро. Початковий пакет підтримки гарантується ЄС у рамках зовнішнього кредитного органу та доповнює інші ініціативи, оголошені інституціями ЄС. Це допомогло українському уряду у задоволенні найбільш критичних фінансових потреб, зокрема це закупка продуктів харчування, медикаментів та палива для громадян. ЄІБ надав кошти в рамках двох позик ЄІБ, які спочатку використовувалися для кредитування малого та середнього бізнесу та аграрного сектору в Україні.

Радою директорів Європейського інвестиційного банку також було сформовано основні напрями підтримки у рамках фінансування пакету солідарності з Україною, до них відносяться:

– Кредитування критичних потреб в інфраструктурі (дане кредитування можливе через перерозподіл коштів, з фінансування інфраструктурних проектів, у проекти, що стосуються невідкладного відновлення інфраструктури).

– Кредитування проектів по відновленню знищеного армією Російської Федерації (тобто Європейський інвестиційний банк взяв зобов'язання допомагати у будівництві та відновленні критично важливої для економічного та соціального добробуту інфраструктури в Україні. Щоб реалізувати данні наміри ЄІБ планує використати свій досвід у короткостроковому відновленні України, що відбувалося після російської агресії у 2014 році. Тоді банк кредитував 238 проектів по відновленню соціальної інфраструктури, у тому числі дитячих садочків, лікарень тощо).

На даному засіданні Ради директорів експерти ЄІБ також оцінювали потреби у підтримці людей, що вимушено покинули Україну, через війну. Ця підтримка була обговорена з очільниками міських адміністрацій в Україні, для перерозподілу коштів, раніше спрямованих на інфраструктурні проекти у відповідних містах та направлення їх в місця, де люди, що постраждали через війну, їх потребують. Станом на 5 квітня 2022 року проект підтримки України у боротьбі проти російської агресія, у розмірі 668 млн. євро, було повністю реалізовано (див. Табл.3.1) [84].

Після виплати першого пакету солідарності ЄІБ для України, група Європейського інвестиційного банку сформувала новий проект допомоги, у вигляді пожертвування, було виділено 2,5 млн. євро (див. Табл. 3.1). Цей пакет фінансової підтримки включав закупівлю гуманітарної допомоги для людей, що постраждали від війни. Даний проект було доручено координувати Інституту ЄІБ, який співпрацює з організаціями Червоного Хреста, ЮНІСЕФ та іншими благодійними інституціями, щоб реалізовувати соціальні та культурні проекти [61].

Після завершення реалізації даних пакетів фінансової допомоги ЄІБ для України у боротьбі проти російської агресії, банк сформував нову стратегію підтримки українських людей, що вимушено покинули країну, через війну та для відновлення інфраструктури, що є необхідною для нормального соціального та

економічного функціонування України. За стратегією, що отримала назву «Stand up for Ukraine» ЄІВ зобов'язався сформувати допомогу у розмірі 4 млрд. євро [95].

Європейський інвестиційний банк оголосив початок реалізації даної ініціативи 9 квітня 2022 року, також було окреслено напрями реалізації коштів, що будуть сформовані для даного проекту. Ці кошти будуть спрямовані на допомогу у переселенні біженців та інтеграційні процеси у країні перебування, також на реалізацію проектів відбудови соціально важливої інфраструктури в Україні. Гроші за даними напрями ЄІВ пообіцяв надати протягом 2022 та 2023 років [60].

Ця програма Європейського інвестиційного банку, спрямована фінансувати розвиток критичної соціальної інфраструктури, що надавати вимушено переміщеним особам державні послуги, а саме житло, школи, лікарні та дитячі садки. Фінансова підтримка буде доповнена консультативною підтримкою, щоб допомогти місцевим органам влади ЄС отримати доступ до безкоштовної технічної допомоги для швидкої оцінки місцевих потреб, планування, визначення пріоритетів та підготовки відповідних інвестицій [60], (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Характеристика проектів підтримки ЄІВ України, проти російської військової агресії, станом на травень 2022 року

Проект допомоги	Сектори фінансування	Сума, млрд. євро	Стадія реалізації проекту
Негайна фінансова підтримка	Політичне сприяння, соціально-гуманітарна допомога	0,668	Реалізовано
Благодійне пожертвування ЄІВ Україні	Надання гуманітарної допомоги	0,0025	Реалізовано
Стратегія «Stand up for Ukraine»	Відбудова соціально-важливої інфраструктури, допомога людям, що вимушено покинули країну, через війну	4	Затверджено, Реалізовується

Примітка. Складено автором за даними ЕІВ "Stand Up For Ukraine" [Electronic resource]. – Access: <https://www.eib.org/en/events/stand-up-for-ukraine.htm>

Іншим міжнародним банком регіонального розвитку, що виступив на передових позиціях, серед міжнародних фінансових інституцій, став ЄБРР. 24 лютого 2022 року, після російського вторгнення в Україну, керівництво Європейського банку реконструкції та розвитку одразу висловило свою позицію, щодо підтримки України, у боротьбі проти невинуватої війни, яку розпочала Росія. Першим рішенням, що було прийнято Радою керуючих ЄБРР, стало закриття офісів для своєї діяльності на території Росії та Білорусі, а також зупинення діяльності, щодо кредитування проектів, надання експертних оцінок у даних країнах.

Першим пакетом фінансової допомоги людям, підприємствам та країнам, що зазнали втрат від війни розв'язаної Російською Федерацією проти України, стало фінансування у розмірі 2 млрд. євро, оголошення Радою керуючих ЄБРР. Дане рішення ЄБРР було прийняте 9 квітня 2022 року.

Основними напрямками реалізації коштів від сформованого пакету допомоги ЄБРР стали:

- Фінансування українських компаній (шляхом підтримки ліквідності підприємств, відстрочення кредитів, також, при потребі, ЄБРР зобов'язався допомогти з переміщення підприємств, задля продовження їхньої роботи).

- Підтримка осіб, що були змушені переїхати за кордон (шляхом фінансування країн, які прийняли біженців, для допомоги інтеграції в країну та гуманітарної допомоги людям, що її потребують).

Керівництвом Європейського банку реконструкції та розвитку також було зазначено, що вони будуть сприяти реалізації проектів по відновлення діяльності українського бізнесу, відновлювати ключову, критично важливу інфраструктуру та надавати доступ для необхідних послуг.

Для України програма підтримки ЄБРР буде спрямована за наступними напрямками:

- Фінансування торгівлі, зокрема імпорту палива;
- Відстрочення платежів, реструктуризація та погашення боргів;

– Підтримка реформ,що спрямовані на допомогу українській владі(шляхом швидкого нормативно-правового та регуляторного втручання);

– Підтримка фінансової ліквідності підприємств в Україні.

В країнах,що приймають біженців з України, програма підтримки спрямована на:

– Фінансова підтримка людей,що вимушено покинули країну,через війну(шляхом надання необхідних послуг соціального обслуговування)

– Забезпечення ліквідності малого та середнього бізнесу;

– Фінансування торгівлі;

– Сприяння збереженню енергетичної безпеки(екстрені закупівлі енергії,через втрату енергоресурсів, після накладання санкцій на Росію та Білорусь) [59]

(див. Рис. 3.2):

Рис. 3.2. Напрями підтримки ЄБРР України, проти російської військової агресії

Примітка. Побудовано автором на основі: EBRD unveils resilience package in response to the war on Ukraine [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/news/2022/ebrd-unveils-2-billion-resilience-package-in-response-to-the-war-on-ukraine-.html>.

Також Європейський банк реконструкції та розвитку реалізовує проект фінансування,у розмірі 1 млрд. євро,який банк планує завершити до кінця 2022 року. Направлення даного проекту полягає у підтримці української торгівлі, допомозі в

утриманні продовольчої безпеки, це допомагає стримувати економічний спад після російського вторгнення 24 лютого 2022 року.

Програма сприяння українській торгівлі від ЄБРР покликана фінансувати українські фірми у реалізації експортно-імпоротної діяльності.

Також даний пакет фінансування надає можливість уникнути продовольчої кризи до кінця 2022 року та протягом 2023 року, фінанси ЄБРР широко спрямовані на допомогу агросектору України, в здійсненні їх діяльності.

Військова агресія Росії зупинила шляхи для торговельних операцій на Сході та Півночі, а також задкрила морський шлях на Півдні України, це змінило нормальні правила функціонування українського підприємництва. Проте, за оцінками ЄБРР, близько 60-70 відсотків економіки України швидко відновили свою діяльність та адаптувалися до праці в умовах війни, через це важливо фінансувати потік оборотних коштів, через банківську систему. Європейський банк реконструкції та розвитку сприяє підтримці даного роду фінансування.

Для реалізації невідкладних потреб, що спричинені війною, ЄБРР визначив напрями економіки, що потребують негайного фінансування:

- Енергетична безпека;
- Продовольча безпека (сприяння посівній компанії, підтримка роздрібного бізнесу);
- Підтримка ліквідності фармацевтичних компаній;
- Фінансування торгівлі;
- Фінансування відбудови ключової інфраструктури [55].

Отже, внаслідок військової агресії Росії проти України, на світовій арені міжнародних банків регіонального розвитку на передові позиції у фінансовому сприянні соціальній та економічній підтримці України, постали Європейський банк реконструкції та розвитку та Європейський інвестиційний банк. ЄІБ так само як ЄБРР, створили фінансові програми допомоги у боротьбі України проти російської військової агресії, що включають фінансові пакети на гуманітарну допомогу, фінансування проектів з відновлення зруйнованої ключової

інфраструктури, підтримку енергетичної та продовольчої безпеки в Україні. Також ЄБРР сприяв стабілізації імпортно-експортних потоків українських підприємств. Деякі з фінансових програм підтримки були реалізовані, станом на травень 2022 року.

Висновки до розділу 3

У 2022 році, перед банками регіонального розвитку постає низка проблем. Міжнародні регіональні банки розвитку продовжують сприяти економічному відновленню секторів економіки, країн світу, які охопила пандемія COVID-19. На тлі геополітичної невизначеності, спричиненої війною, що розв'язала Російська Федерація проти України, перед банками регіонального розвитку постає задача у рішучих діях, по соціально-економічному сприянню Україні та країнам, що створили коаліції для підтримки країни проти агресора.

Для діяльності міжнародних банків регіонального розвитку існує значна кількість загроз та ускладнень. Наприклад, у сучасних реаліях існує загроза формування кредитного портфелю банку, з великою кількістю кредитів, країнам, що не будуть в змозі віддавати кошти, що несе за собою ризик фінансової неспроможності продовжувати діяльність банку. Діяльність регіональних банків також несе низку проблем для країн з економікою, що розвивається, це до прикладу такі фактори як трудова міграція, економічна залежність, знецінення національних інтересів країни-члена банку.

Щодо впровадження банками регіонального розвитку проектів кредитування в Україні, вони спрямовані на розвиток конкурентоспроможності українських секторів економіки. Після воєнного вторгнення Росії на територію України, основними у соціально-економічній підтримці, з досліджуваних банків регіонального розвитку, стали ЄІБ та ЄБРР. Їхні проекти та стратегії продовження співпраці з Україною спрямовані на допомогу у соціальній підтримці українських громадян, під час війни та у повоєнному відбудуванні країни.

ВИСНОВКИ

Отже, міжнародні банки регіонального розвитку, це установи, що надають фінансову та консультаційно-технічну допомогу в пільгових позиках або грантах для розвитку в країнах з низьким і середнім рівнем доходу, в межах своїх регіонів і територій для досягнення різноманітних цілей у сільському господарстві, освіті, охороні здоров'я, державному управлінні, екології та управлінні природними ресурсами, інфраструктурних проектах, фінансовому залученні та розвитку підприємств. Зазвичай термін регіональні банки розвитку асоціюється з чотирма установами: Африканський банк розвитку, Азіатський банк розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку і Міжамериканський банк розвитку, але може також включати інші, такі як Європейський інвестиційний банк.

Банки регіонального розвитку також демонструють свою гнучкість, просуваючи нові бізнес-моделі та віддаючи пріоритет інноваціям, включаючи інноваційні фінансові інструменти та використання даних для соціального впливу. Наприклад, до березня 2020 року Африканський банк розвитку мобілізував безпрецедентні соціальні облігації в розмірі 3 млрд. дол. США, щоб забезпечити швидкий фінансовий приплив, який допоміг послабити вплив наслідків пандемії COVID-19 та підтримати соціально-економічне відновлення країн-членів банку у африканському регіоні. Дана транзакція представляла собою найбільшу соціальну облігацію, деноміновану в доларах, коли-небудь запущену на міжнародних ринках капіталу.

Завдяки глибокому розумінню контексту інвестиції міжнародних регіональних банків розвитку часто заповнюють прогалини та допомагають фінансувати інші сфери, де галузь економіки країни-члена зазнає невдачі або відстає, а також способами, які відповідають сучасним глобальним соціально-економічним викликам, такі як зміна клімату, урбанізація, міграція або цифровізація, що впливають на динаміку діяльності країн-членів. Регіональні банки зосереджені на принципах

діяльності, що сприяють інклюзивному та більш справедливому зростанню, це може включати фінансування малого та середнього бізнесу, пом'якшенням зміни клімату, збільшення доступного житла, а також може включати зусилля, спрямовані на допомогу вразливим групам населення, які потребують більш спеціалізованої допомоги, ніж у більш масштабних програмах системного рівня.

У діяльності міжнародних регіональних банків розвитку існує безліч загроз і складнощів. Наприклад, у сучасному світі кредитні портфелі банків і великі обсяги кредитів становлять загрозу для країн, які не можуть повернути свої кошти, що створює ризик фінансової неспроможності продовжити банківську діяльність. Діяльність регіональних банків також створює певні проблеми для країн, що розвиваються, наприклад, такі фактори, як трудова міграція, економічна залежність та девальвація національних інтересів країн-членів банку.

Регіональні банки розвитку, також впроваджують проекти, що спрямовані на створення конкурентоспроможного рівня секторів економіки України. Такими установами, що мають найбільш широкий кредитний портфель у фінансуванні української економіки є Європейський інвестиційний банк та Європейський банк реконструкції та розвитку. Ці банки регіонального розвитку поступово збільшують обсяги фінансування проектів, пов'язаних з розвитком важливих для української економіки секторів, таких як фінансовий сектор, транспортна галузь, сільськогосподарський сектор, розвиток ключової інфраструктури та інші. Загалом ЄБРР та ЄІБ, станом на 2022 рік затвердили понад 550 таких проектів.

Після 24 лютого 2022 року, коли війська та воєнно-політичне керівництво Російської Федерації розпочали війну проти України, ЄБРР та ЄІБ стали на підтримку українського економічного та соціального життя у ситуації воєнного стану. Ці банки затвердили програми фінансування, що пов'язані з допомогою людям, що вимушено покинули країну та проекти пов'язані з подоланням короткострокових політичних та економічних потреб в Україні.

Оскільки пандемія та геополітична нестабільність, викликана воєнною агресією Росії проти України ставить під сумнів ефективність глобального порядку та систем

економічного та фінансового управління, не слід нехтувати ключовою роллю регіональних банків розвитку у покращенні життя людей, підтримці ринків та зміцненні економіки. У той час, коли країни світу потребують негайної економічної та соціальної підтримки, міжнародні банки регіонального розвитку слід визнати як установи, цілі діяльності яких підходять для боротьби з негайними наслідками та рішучим впровадженням кредитно-фінансової підтримки. У подоланні кризи відновлення та кліматичної кризи вони повинні будуть продовжувати відігравати значну роль у забезпеченні того, щоб майбутнє зростання було ще більш інклюзивним і відповідало потребам людей і планети за допомогою грантів, позик та інших фінансових інструментів їхньої діяльності.

СПИСОК БІБЛОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: Навч. посібник. -К.: Атіка, 2016.
2. Волошин, Ю. О. Конституційно-правове забезпечення європейської міждержавної інтеграції: теоретико-методологічні аспекти. К. : Логос, 2010. – 428 с.
3. Білорус О.Г., Лук'яненко Д.Г., Поручник А.М. Методологічні проблеми дослідження інтернаціоналізації та глобалізації // Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації: Монографія / За ред. д.е.н., проф. Лук'яненка Д.Г. – К.: КНЕУ, 2018.
4. Банківська справа: методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи / уклад.: Набок І.І., Л.М.Побоченко, Сидоренко К.В. – К.: НАУ, 2021 – 36 с.
5. Висоцька М.П. Дослідження антикризових підходів управління макроекономікою. Стратегія розвитку України: наук. журн. – К.: НАУ, 2018. – № 1. – С. 107-111.
6. ЄБРР та Україна. Підготовлено департаментом зовнішніх зв'язків представництва ЄБРР в Україні. – К. – 2020.
7. ЄБРР. Економічне зростання на засадах справедливості: вибір стратегії для України. –, 2020.
8. Історія міжнародних економічних відносин: методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи / уклад.: Л.М.Побоченко, З.В. Пічкурова, М. А. Ричка – К.: НАУ, 2021 – 36 с.
9. Міжнародна контрактна справа: методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи / уклад.: З.В. Пічкурова, Набок І.І., Л.М.Побоченко. – К.: НАУ, 2021 – 36 с.
10. Пічкурова З.В. Інтелектуальна безпека держави у сучасних міжнародних економічних відносинах / З.В. Пічкурова // Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і

практики 2020». – Том II. – К.: Національний авіаційний університет, 2020. – С. 142-151.

11. Побоченко Л.М. Пріоритетні напрямки покращення міжнародної інвестиційної діяльності в Україні//Л.М. Побоченко,Д.Р. Мухамедова // Електронний фаховий науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку». Серія «Світове господарство і міжнародні економічні відносини». – 2017. – Вип. 7. – С.49-55.

12. Прокоп'єва А.А. Світова економічна криза 2020 у контексті забезпечення економічної безпеки України.//Зб.науково-практичної конференції студентів, аспірантів і викладачів. Підсекція «Міжнародні відносини» (25 – 27 березня), ДУІТ, м. Київ, – 2020.– с.292-294.

13. Ричка М.А. Вплив фінансової глобалізації на розвиток світових фінансових криз / М.А. Ричка, О.М. Слюсарчук // Стратегія розвитку України. – 2018. – № 1. – С. 92-95.

14. Ричка М.А. Сучасні реалії України в СОТ / М.А. Ричка, А.О. Тітаренко // Україна і світ: перспективи та стратегії розвитку: електронний збірник наукових праць. – № 1. – Вип. 4. – К.: ННІМВ НАУ, 2017. – С.151-161.

15. Сидоренко К.В. Особливості формування виробничої інфраструктури Міжнародних аеропортів//Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право). – 2013. – №3. – С. 142-145.

16. Сидоренко К.В. Стійкий розвиток підприємств у міжнародному економічному просторі. Монографія/За редакцієюАреф'євої О.В. – К.: ФОП Маслаков, 2018. –с. 50-65

17. Україна в Європейському банку реконструкції та розвитку. Вступ України до ЄБРР. Статті угоди ЄБРР / За заг. Ред. Стельмаха В.С. / Упорядники Шаповалов А.В., Єременко О.К. – К., 2016.– 144 С.

18. Хорошковський В.І. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями: еволюція, теорія, практика. – К.: Інтеллект, 2017.– 424с.

19. Economics, management and administration in the coordinates of sustainable development: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2021. 716 p. Tetiana

Gavrillo, Lesya Pobochenko «Green» banking as a tool for implementing the model of a socially responsible banking institution. P.442-461.

20. Tatarenko N. Solidarism in global and national economies. // Eastern Europe: Regional Studies. – 2017. – №1(1). – Tbilisi–Chisinau, 2017. – С. 28-47.

21. <https://bank.gov.ua/> - офіційний сайт Національного банку України

22. <https://www.mof.gov.ua/uk> - офіційний сай Міністерства фінансів України

23. <https://www.worldbank.org/en/home> - офіційний сай Світового банку

24. <https://www.afdb.org/en> - офіційний сайт Африканського банку розвитку

25. <https://www.adb.org/ru> - офіційний сайт Азіатського банку розвитку

26. <https://www.iadb.org/en> - офіційний сайт Міжамериканського банку розвитку

27. <https://www.ebrd.com/home> - офіційний сайт Європейського банку реконструкції та розвитку

28. <https://www.eib.org/en/index.htm> - офіційний сайт Європейського інвестиційного банку

29. Європейський банк реконструкції та розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://mof.gov.ua/uk/ebrr>.

30. ЄІБ і ЄС сприяють ефективному міському громадському транспорту в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://www.eeas.europa.eu/node/109118_en.

31. Міжнародно-правові аспекти регіональних банків розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: [file:///C:/Users/User/Desktop/186108-Article%20Text-414840-1-10-20191210%20\(2\).PDF](file:///C:/Users/User/Desktop/186108-Article%20Text-414840-1-10-20191210%20(2).PDF).

32. Україна отримала 50 млн євро кредитних коштів від ЄІБ на вакцинацію від коронавірусу [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://www.eeas.europa.eu/node/108747_en.

33. A guide to EBRD financing [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/news/publications/guides/a-guide-to-ebrd-financing.html>. 47.

34. About Interamerican Development Bank [Electronic resource]. – Access: <https://www.iadb.org/en/about-us/overview>.

35. ADB annual report [Electronic resource]. – Access: <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/788046/adb-annual-report-2021.pdf>.
36. ADB History [Electronic resource] – Access: <https://www.adb.org/who-we-are/about#history>.
37. ADB’s Comprehensive Response to the COVID-19 Pandemic [Electronic resource].–Access:<https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/579616/adbs-comprehensive-response-covid-19-pandemic-redacted-version.pdf>.
38. ADB’s Support to Enhance COVID-19 Vaccine Access [Electronic resource]. – Access:<https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/662801/adb-support-covid-19-vaccine-access.pdf>.
39. AfDB history [Electronic resource]. – Access: <https://www.afdb.org/en/about-us/corporate-information/history>.
40. AfDB's Strategy for 2013–2022 [Electronic resource]. – Access: <https://www.afdb.org/en/about-us/mission-strategy/context>.
41. Africa regional analysis [Electronic resource]. – Access: <https://www.transparency.org/en/news/cpi2018-subsaharan-africa-regional-analysis>.
42. African Development Bank (AfDB) [Electronic resource]. – Access: <https://www.afdb.org/en/about/corporate-information/african-development-bank-afdb>.
43. Agreement establishing the ADB [Electronic resource]. – Access: <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/32120/charter.pdf>.
44. American Development Bank annual financing report 2021 [Electronic resource].–Access:<https://publications.iadb.org/publications/english/document/Inter-American-Development-Bank-Annual-Report-2021-Financial-Statements.pdf>.
45. Asian Development Bank Definition [Electronic resource]. – Access: <https://www.investopedia.com/terms/a/asian-development-bank.asp#citation-2>.
46. Asian development bank financial report 2021 [Electronic resource]. – Access: <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/788046/adb-financial-report-2021.pdf>.

47. Asian development bank,who we are [Electronic resource]. – Access: <https://www.adb.org/who-we-are/main>.
48. Boryspil airport development [Electronic resource]. – Access: <https://www.eib.org/en/projects/all/20180240>.
49. Challenges facing Development Finance Institutions [Electronic resource]. – Access: <https://gbrw.com/challenges-facing-development-finance-institutions/>.
50. Chernobyl Shelter Fund [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/news/2020/goodbye-chernobyl-shelter-fund.html>.
51. COVID-19 (Coronavirus): ADB's Response [Electronic resource]. – Access: <https://www.adb.org/what-we-do/covid19-coronavirus>.
52. Ebola Outbreak in West Africa [Electronic resource]. – Access:<https://www.cdc.gov/vhf/ebola/history/2014-2016-outbreak/index.html>.
53. EBRD activity in Ukraine to data [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/where-we-are/ukraine/data.html>.
54. EBRD and Georgia step up cooperation during crisis [Electronic resource]. – Access:<https://www.ebrd.com/news/2020/ebrd-and-georgia-step-up-cooperation-during-crisis.html>.
55. EBRD enhances trade finance for Ukraine [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/news/2022/ebrd-enhances-trade-finance-for-ukraine-.html>.
56. EBRD Kazakhstan overview [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/where-we-are/kazakhstan/overview.html>.
57. EBRD Lithuania overview [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/where-we-are/lithuania/overview.html>.
58. EBRD provides €450 million loan for Ukraine’s road infrastructure [Electronic resource].–Access:<https://www.ebrd.com/news/2020/ebrd-provides-450-million-loan-for-ukraines-road-infrastructure.html>.
59. EBRD unveils resilience package in response to the war on Ukraine [Electronic resource].–Access:<https://www.ebrd.com/news/2022/ebrd-unveils-2-billion-resilience-package-in-response-to-the-war-on-ukraine-.html>.

60. EIB "Stand Up For Ukraine" [Electronic resource]. – Access: <https://www.eib.org/en/events/stand-up-for-ukraine.htm>
61. EIB Donation for Ukraine [Electronic resource]. – Access: <https://www.eib.org/en/press/news/donation-ukraine.htm>.
62. EIB financing to support COVID-19 recovery [Electronic resource]. – Access: <https://www.eib.org/en/about/initiatives/covid-19-response/financing.htm?q=&sortColumn=name&sortDir=asc&pageNumber=0&itemPerPage=25&pageable=true&language=EN&defaultLanguage=EN&=&or=true&orCountries=true&orSectors=true&orStatus=true>.
63. EIB Global [Electronic resource]. – Access: <https://www.eib.org/en/global/index.htm>.
64. EIB Group Climate Bank Roadmap [Electronic resource]. – Access: https://www.eib.org/attachments/thematic/eib_group_climate_bank_roadmap_en.pdf.
65. EIB President welcomes COVAX vaccine deliveries in 100 countries [Electronic resource]. – Access: <https://www.eib.org/en/press/all/2021-118-eib-president-welcomes-covax-vaccine-deliveries-in-100-countries>.
66. EIB support for development [Electronic resource]. – Access: https://www.eib.org/attachments/thematic/eib_support_for_development_overview_2021_en.pdf.
67. EIB the response innovation [Electronic resource]. – Access: https://www.eib.org/attachments/publications/eib_activity_report_2021_en.pdf.
68. Enhancing ADB's Response to the Global Economic Crisis: Establishing the Countercyclical Support Facility [Electronic resource]. – Access: <https://www.adb.org/documents/enhancing-adbs-response-global-economic-crisis-establishing-countercyclical-support>.
69. ERU Trading [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/52380.html>.
70. European Bank for Reconstruction and Development and EU agree €50 million financial guarantee to boost renewable energy in EU Neighbourhood [Electronic resource]

–Access:<https://www.euneighbours.eu/en/east-south/stay-informed/news/european-bank-reconstruction-and-development-and-eu-agree-eu50>.

71. European Investment Bank History [Electronic resource]. – Access: <http://www.fundinguniverse.com/company-histories/european-investment-bank-history/>.

72. European investment Bank loan appraisal [Electronic resource]. – Access: https://www.researchgate.net/publication/359920962_European_investment_Bank_loan_appraisal_the_EU_climate_bank.

73. Financional report 2021 EIB [Electronic resource]. – Access: https://www.eib.org/attachments/publications/eib_financial_report_2021_en.pdf.

74. Funding mechanisms for COVID-19 response [Electronic resource]. – Access: <https://www.un.org/development/desa/financing/sites/www.un.org.development.desa.financing/files/2020-06/20%20Mapping%20of%20COVID-19%20Response%2017%20June.pdf>.

75. Georgia overview EBRD [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/where-we-are/georgia/overview.html>.

76. Hidtoty of the IDB [Electronic resource]. – Access: <https://www.iadb.org/en/about-us/history-of-the-inter-american-development-bank%2C5999.html>.

77. How can the African Development Bank include marginalized groups in COVID-19 project benefits? [Electronic resource]. – Access: <https://bankinformationcenter.org/en-us/update/the-african-development-banks-response-to-covid-19/>.

78. How Effectively is the Asian Development Bank Responding to COVID-19 [Electronic resource]. – Access:<https://www.cgdev.org/sites/default/files/how-effectively-asian-development-bank-responding-covid-19-early-assessment.pdf>.

79. How organized IADB [Electronic resource]. – Access: <https://www.iadb.org/en/about-us/how-are-we-organized>.

80. How orginized Asian development bank [Electronic resource]. – Access: <https://www.adb.org/who-we-are/organization/board-governors>.

81. IDB approves more funding for Central America and the Dominican Republic to fight COVID-19 [Electronic resource]. – Access: <https://www.iadb.org/en/news/idb-approves-more-funding-central-america-and-dominican-republic-fight-covid-19>.

82. Immediate financial support to Ukraine [Electronic resource]. – Access: <https://www.eib.org/en/press/all/2022-115-eib-board-approves-eur-668-million-immediate-financial-support-to-ukraine.htm>.

83. Inter-American Development Bank overview 2021 [Electronic resource]. – Access: <https://publications.iadb.org/publications/english/document/Inter-American-Development-Bank-Annual-Report-2021-The-Year-in-Review.pdf>.

84. KYIV CITY URBAN ELECTRIC TRANSPORT [Electronic resource]. – Access: <https://www.eib.org/en/projects/all/20200250>.

85. Measuring the EIB Group's impacts [Electronic resource]. – Access: https://www.eib.org/attachments/publications/measuring_eib_group_impacts_en.pdf.

86. Migration in Africa [Electronic resource]. – Access: https://www.migrationdataportal.org/data?i=stock_abs_&t=2020&m=1.

87. Mission and strategy African development bank [Electronic resource]. – Access: <https://www.afdb.org/en/about/mission-strategy>. 55.

88. Nuclear Safety Account [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/what-we-do/sectors/nuclear-safety/chernobyl-nuclear-safety-account.html>

89. Objectives of AfDB [Electronic resource]. – Access: <https://www.afdb.org/en/about-us/mission-strategy/objectives>.

90. ODA in 2020: What does OECD DAC preliminary data tell us [Electronic resource]. – Access: <https://devinit.org/resources/oda-2020-what-does-oecd-dac-preliminary-data-tell-us/>.

91. Pravex bank Covid-19 loan for SMEs [Electronic resource]. – Access: <https://www.eib.org/en/projects/all/20200671>.

92. ProCredit Bank Ukraine risk-sharing [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/53666.html>.

93. Project finance EBRD [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/work-with-us/project-finance.html>.
94. Project finance EBRD [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/work-with-us/project-finance.html>.
95. Public Sector Financing from IADB [Electronic resource]. – Access: <https://www.iadb.org/en/about-us/public-sector-financing>.
96. Refugees fleeing Ukraine [Electronic resource]. – Access: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>.
97. Regional Development Banks [Electronic resource]. – Access: <https://www.cgdev.org/publication/regional-development-banks-abcs-ifis-brief>.
98. Regional Development Banks: Theory And Practice [Electronic resource]. – Access: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/opcion/article/view/27450>.
99. Russian invasion of Ukraine [Electronic resource]. – Access: https://en.wikipedia.org/wiki/2022_Russian_invasion_of_Ukraine.
100. Sectors and topics of EBRD [Electronic resource] – Access: <https://www.ebrd.com/what-we-do/sectors-and-topics.html>.
101. Team Europe contributes €500 million to COVAX initiative to provide one billion COVID-19 vaccine doses for low and middle income countries [Electronic resource]–Access:<https://www.eib.org/en/press/all/2020-366-team-europe-contributes-eur500-million-to-covax-initiative-to-provide-one-billion-covid-19-vaccine-doses-for-low-and-middle-income-countries.htm>.
102. The EIB’s Economic Resilience Initiative [Electronic resource]. – Access: <https://www.eib.org/en/products/mandates-partnerships/eri/index.htm>.
103. The EIB’s Economic Resilience Initiative [Electronic resource]. – Access: <https://www.eib.org/en/products/mandates-partnerships/eri/index.htm>.
104. The European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) invests in changing lives [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/what-we-do.html>.
105. The history of EBRD [Electronic resource]. – Access: <https://www.cbd.int>.

106. The history of the EBRD [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/who-we-are/history-of-the-ebrd.html>.
107. The Role of the AfDB and the Future of Africa [[Electronic resource]. –Access: <https://www.csis.org/analysis/role-afdb-and-future-africa>.
108. The Worldwide Governance Indicators [Electronic resource]. – Access: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/#reports>.
109. Trade Facilitation Programme: overview [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/work-with-us/trade-facilitation-programme.html>.
110. Ukraine and the EIB [Electronic resource]. – Access: <https://www.eib.org/en/projects/regions/eastern-neighbours/ukraine/index.htm>.
111. Ukraine overview.EBRD [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/where-we-are/ukraine/overview.html>.
112. Ukraine: EIB supports the modernisation of agriculture with USD 120 million [Electronicresource]–Access:<https://www.eib.org/en/press/news/ukraine-eib-supports-the-modernisation-of-agriculture-with-usd-120-million>.
113. Ukraine:EU enhances its support to infrastructure recovery through new EIB agreement [Electronic resource]. – Access: <https://www.eib.org/en/press/all/2021-172-ukraine-eu-enhances-its-support-to-infrastructure-recovery-through-new-eib-agreement>.
114. Ukraine: Team Europe - EIB and the European Commission join forces to modernise vocational education [Electronic resource]. – Access:<https://www.eib.org/en/press/all/2021-461-ukraine-team-europe-eib-and-the-european-commission-join-forces-to-modernise-vocational-education>.
115. Ukrenerg Sustainability-Linked Eurobond [Electronic resource]. – Access: <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/53221.html>.
116. What will the Ukraine conflict mean for multilateral development finance [Electronic resource]. – Access: <https://odi.org/en/publications/what-will-the-ukraine-conflict-mean-for-multilateral-development-finance/>.
117. WHO and EIB strengthen efforts to combat COVID-19 and build resilient health systems to face future pandemics [Electronic resource]. – Access:

<https://www.eib.org/en/press/all/2020-109-who-and-eib-strengthen-efforts-to-combat-covid-19-and-build-resilient-health-systems-to-face-future-pandemics>.